

Leerplan

OPLEIDING

Kinderbegeleider schoolgaande kinderen

Modulair

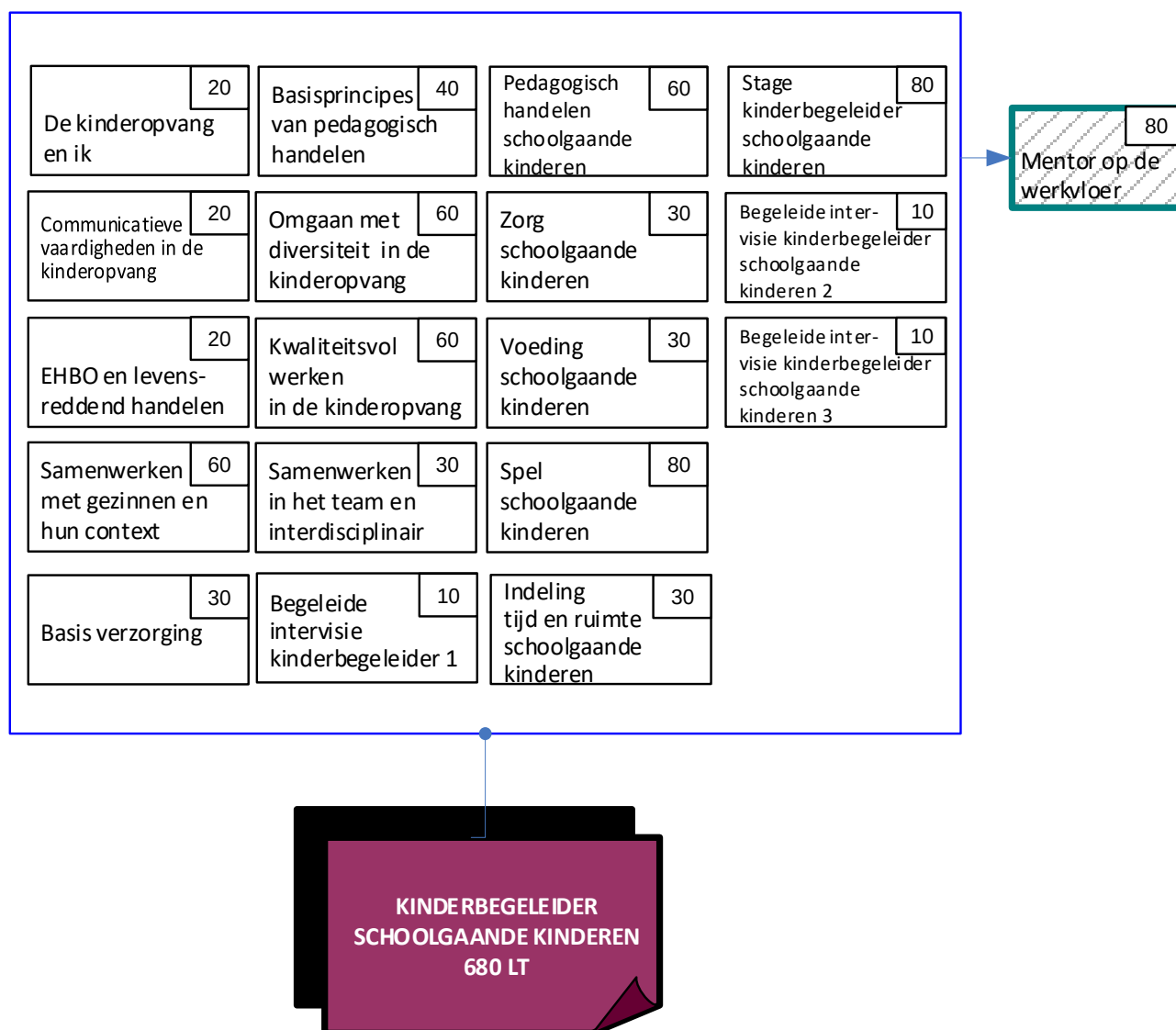
Studiegebied
SPECIFIEKE PERSONENZORG

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding.....	3
1.1	Modulair traject.....	3
1.2	Relatie tot het opleidingsprofiel.....	4
1.3	Totstandkoming van het leerplan.....	4
2	Visie op het leren van volwassenen	5
3	Visie op de opleiding	6
4	Minimale materiële vereisten	15
5	Evaluatie van de cursisten.....	16
5.1	Regelgeving m.b.t. evaluatie in het volwassenenonderwijs	16
5.2	Kwaliteit van de evaluatie	16
5.3	Breed evalueren	18
6	Algemene doelstellingen van de opleiding.....	19
7	Leerplandoelstellingen per module.....	21
7.1	Module: De kinderopvang en ik (M SP G001- 20 lestijden)	23
7.2	Module: Omgaan met diversiteit in de kinderopvang (M SP G002 - 60 lestijden)	24
7.3	Module: Basisprincipes van pedagogisch handelen (M SP G003 - 40 lestijden)	26
7.4	Module: Samenwerken met gezinnen en hun context (M SP G004 - 60 lestijden)	29
7.5	Module: Samenwerken in het team en interdisciplinair (M SP G005 – 30 lestijden).....	31
7.6	Module: Communicatieve vaardigheden in de kinderopvang (M SP G006 - 20 lestijden)	34
7.7	Module: Kwaliteitsvol werken in de kinderopvang (M SP G007 - 60 lestijden)	35
7.8	Module: EHBO en levensreddend handelen (M SP G008 - 20 lestijden)	37
7.9	Module: Basis verzorging (M SP G009 – 30 lestijden).....	39
7.10	Module: Begeleide intervisie kinderbegeleider 1 (M SP G010 - 10 lestijden)	42
7.11	Module: Spel schoolgaande kinderen (M SP 019 - 80 lestijden)	43
7.12	Module: Zorg schoolgaande kinderen (M SP 020 - 30 lestijden)	47
7.13	Module: Voeding schoolgaande kinderen (M SP 021 - 30 lestijden)	49
7.14	Module: Pedagogisch handelen schoolgaande kinderen (M SP 022 - 60 lestijden)	51
7.15	Module: Indeling tijd en ruimte schoolgaande kinderen (M SP 023 - 30 lestijden).....	54
7.16	Module: Begeleide intervisie kinderbegeleider schoolgaande kinderen 2 (M SP 024 - 10 lestijden)	56
7.17	Module: Stage kinderbegeleider schoolgaande kinderen (M SP 025 - 80 lestijden).....	57
7.18	Module: Begeleide intervisie kinderbegeleider schoolgaande kinderen 3 (M SP 026 - 10 lestijden)	58
8	UITBREIDINGSMODULE: MENTOR OP DE WERKVLOER (UM SP C100 - 80 LESTIJDEN) .	59
8.1	Algemene doelstellingen van de module	59
8.2	Beginsituatie	59
8.3	Leerplandoelstellingen, leerinhouden en specifieke pedagogische-didactische wenken.....	59
8.4	Sleutelvaardigheden	60
9	BIJLAGEN	61
9.1	BIJLAGE 1: OVERZICHT MODULES	61
9.2	BIJLAGE 2: MODELLEN VAN DEELCERTIFICAATSUPPLEMENTEN BIJ DE MODULE ‘DE KINDEROPVANG EN IK’	62

1 INLEIDING

1.1 MODULAIR TRAJECT

1.2 RELATIE TOT HET OPLEIDINGSPROFIEL

De opleiding **Kinderbegeleider schoolgaande kinderen** hoort thuis in het studiegebied SPECIFIEKE PERSONENZORG van het secundair volwassenenonderwijs en is modulair opgebouwd. Dit leerplan is gebaseerd op het gelijknamige opleidingsprofiel (goedkeuringsdatum BVR 20/03/2020 - B.S. 22/04/2020).

De opleiding is afgeleid van de erkende beroepskwalificatie Kinderbegeleider schoolgaande kinderen (2019). De beroepskwalificatie is ingeschaald op niveau 4 van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

De opleiding **Kinderbegeleider schoolgaande kinderen** omvat in totaal 680 lestijden en wordt bekrachtigd met het certificaat KINDERBEGELEIDER SCHOOLGAANDE KINDEREN.

In het opleidingsprofiel werd per module een selectie gemaakt van activiteiten en te integreren ondersteunende kennis uit de erkende beroepskwalificatie.

In dit leerplan worden op basis daarvan per module leerplandoelstellingen geformuleerd.

Deze werkwijze heeft tot doel de opleiding op een competentiegerichte manier te benaderen, waarbij de focus ligt op het verwerven van competenties als zijnde een **geïntegreerd geheel van vaardigheden, kennis en attitudes**.

Leerplannen gaan steeds uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van het centrum en van het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen agogisch-didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en het centrum.

1.3 TOTSTANDKOMING VAN HET LEERPLAN

Dit leerplan kwam tot stand met medewerking van:

- CVO Encora
- CVO HIK
- CVO KISP
- CVO LBC-NVK Antwerpen
- CVO LBC-NVK Turnhout
- CVO LBC-TSM
- CVO Miras
- CVO Qrios
- CVO Semper
- CVO SVG
- CVO TNA
- GO! CVO Altus
- GO! CVO Brussel
- GO! CVO Cursa
- GO! CVO De Oranjerie
- GO! CVO Volt
- PCVO Groeipunt
- PCVO VSPW

2 VISIE OP HET LEREN VAN VOLWASSENEN

Centraal in deze visie staan de competentieontwikkeling en de persoonlijke groei van de cursist. Een competentie wordt omschreven als de bekwaamheid om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen geïntegreerd aan te wenden voor maatschappelijke activiteiten (Decreet betreffende de kwalificatiestructuur, 30 april 2009). In het hoger onderwijs worden competenties domeinspecifieke leerresultaten genoemd. Dit houdt in dat het accent niet ligt op het onderwijzen door de leerkracht, maar wel op het leren door de cursist. Louter kennisoverdracht is te vermijden, aangezien in de 21ste eeuw kennis per definitie dynamisch en oneindig is. Er is te veel kennis om ze paraat te kunnen houden. **Leren omgaan met kennis** is daarom belangrijker dan de kennis op zich.

Concreet betekent dit een combinatie van volgende elementen:

- **het ontwikkelen van competenties is een groeiproces.** Door te leren reflecteren op zijn handelen komt de cursist geleidelijk tot een verbreding, verdieping en verrijking van zijn competenties. Verbreden houdt in dat de cursist de competenties kan toepassen in verschillende en in toenemend complexe situaties. Verdieping betekent dat de cursist de competenties door toenemende bewustheid en reflectie steeds beter integreert. Verrijking tenslotte wil zeggen dat de competenties steeds meer iets van de persoon zelf worden, dat de cursist ze bewuster inzet.
- **de cursist leert in een betekenisvolle context.** Kennis, vaardigheden en houdingen dienen zoveel mogelijk geïntegreerd te worden aangeboden. De kennis moet functioneel zijn. Dit verhoogt bovendien de intrinsieke motivatie van de cursist.
- **de nadruk ligt op kennisconstructie i.p.v. op kennisreproductie** door de cursist. Niet de vraag wat iemand leert, maar wel hoe hij leert komt centraal te staan. De activiteit van de leerkracht moet vooral gericht zijn op de kwaliteit van die kennisconstructie. Zijn rol verschuift van lesgever naar begeleider van leerprocessen.
- **de cursist leert in toenemende mate de verantwoordelijkheid op te nemen voor zijn eigen ontwikkeling.** Het is belangrijk dat de cursist zoveel mogelijk sturing kan geven aan het eigen leerproces omdat hierdoor de kwaliteit verhoogt van de kennis die hij verwerft. Dit houdt in dat ook voldoende aandacht gaat naar het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden zoals leren leren, leren reflecteren over het eigen leerproces en ontwikkelen van het zelfstandig leervermogen.
- **het onderwijs houdt rekening met individuele verschillen tussen cursisten.** Er moeten mogelijkheden worden ingebouwd tot differentiatie op vlak van studietempo, inhoud en leerweg. Uitwerken van individueel aangepaste leertrajecten en erkennen van eerder verworven competenties krijgen hierin hun plaats.
- Daaraan gekoppeld moet een **adequate leeromgeving** gecreëerd worden. Dat is een leeromgeving die:
 - levensecht is en uitnodigt tot activiteit, d.w.z. zoveel mogelijk aansluit bij de realiteit om de betrokkenheid van de cursist te verhogen;
 - naast cognitieve inhouden ook vaardigheden en attitudes betreft in het leerproces;
 - rekening houdt met de leerstijl van de cursist. De manier van leren is bepalend voor de kwaliteit van de opgedane kennis, inzichten en vaardigheden. Uit de confrontatie met andere leerstijlen ontwikkelt de cursist een eigen leerstijl;
 - het zelfgestuurd leren stimuleert door de cursist aan te moedigen en te ondersteunen om op een actieve wijze tot kennisconstructie te komen en te reflecteren over zijn leerproces;
 - zorgt dat de cursist systematisch het besef van eigen bekwaamheid ontwikkelt door het regelmatig geven van feedback en het leren reflecteren.

Elk centrum bepaalt zelf hoe het competentie-ontwikkend onderwijs invult.

3 VISIE OP DE OPLEIDING

3.1 FINALITEIT VAN DE OPLEIDING

De finaliteit van de opleiding **Kinderbegeleider schoolgaande kinderen** is uitdrukkelijk beroepsgericht. In deze opleiding leert men de kinderen van de basisschool buiten de schooltijd begeleiden en bijdragen aan hun algemene ontwikkeling, dit in samenwerking met ouders, collega's en externen, rekening houdend met de diversiteit in de samenleving, teneinde het kind zich goed te laten voelen en de ouders als eerste opvoeders te erkennen en te ondersteunen.

Een cursist die voor het geheel van de opleiding slaagt, ontvangt het certificaat van de opleiding, dat tevens het bewijs van beroepskwalificatie van Kinderbegeleider schoolgaande kinderen, niveau 4, is.

Naast de beroepsgerichte finaliteit, heeft de opleiding Kinderbegeleider schoolgaande kinderen ook een diplomagerichte finaliteit. Concreet wil dit zeggen dat:

- een cursist die nog niet in het bezit is van een diploma secundair onderwijs, in combinatie met het behalen van het certificaat van de opleiding Aanvullende algemene vorming, via het volwassenenonderwijs ook alsnog het diploma SO kan behalen;
- een cursist die reeds in het bezit is van een diploma SO, na het behalen van het certificaat van de opleiding Kinderbegeleider schoolgaande kinderen, een bijkomend diploma SO ontvangt.

3.2 KINDERBEGELEIDER BABY'S EN PEUTERS /VS/ SCHOOLGAANDE KINDEREN: TWEE PROFIELEN MET EEN GEMEENSCHAPPELIJKE STAM

De beroepskwalificaties Kinderbegeleider baby's en peuters en Kinderbegeleider schoolgaande kinderen hebben weliswaar een verschillende finaliteit, maar toch ook een aantal raakvlakken. De gemeenschappelijkheden situeren zich vooral op het vlak van basisvaardigheden, -kennis en -attitudes.

In de opleidingen zitten daarom een aantal gemeenschappelijke modules:

- De kinderopvang en ik
- Omgaan met diversiteit in de kinderopvang
- Basisprincipes van pedagogisch handelen
- Samenwerken met gezinnen en hun context
- Samenwerken in het team en interdisciplinair
- Communicatieve vaardigheden in de kinderopvang
- Kwaliteitsvol werken in de kinderopvang
- EHBO en levensreddend handelen
- Basis verzorging
- Begeleide intervisie kinderbegeleider 1

Deze benadering biedt een aantal voordelen:

- een cursist die beide kwalificaties wil behalen, hoeft geen twee keer het volledige traject moet doorlopen:
 - o wie de kwalificatie Kinderbegeleider baby's en peuters al heeft behaald, moet nog maar 330lt volgen om bijkomend de kwalificatie Kinderbegeleider schoolgaande kinderen te behalen (i.p.v. 680lt);
 - o wie de kwalificatie Kinderbegeleider schoolgaande kinderen heeft behaald, moet nog maar 370lt volgen om bijkomend de kwalificatie Kinderbegeleider baby's en peuters te behalen (i.p.v. 720lt);
 - o m.a.w. wie de beide kwalificaties wil behalen, volgt in totaal 1050 lestijden.
- een cursist kan tijdens de gemeenschappelijke modules zich een beter beeld vormen van de specificiteit van elk van de profielen, vermits hij in een aantal van deze gemeenschappelijke modules ook een minimaal aantal uren op een of meerdere opvangplaatsen zal doorbrengen; zo kan de cursist een beter gefundeerde keuze maken voor de doelgroep baby's en peuters of schoolgaande kinderen;
- het CVO kan cursisten van de twee finaliteiten samenzetten in deze gemeenschappelijke modules, wat zeker een meerwaarde is voor de reflectie- en intervisiemomenten.

3.3 CIVIEL EFFECT

Geef de cursisten de nodige informatie over het civiel effect van beide kwalificaties: in welke settings heeft men een kwalificatie Kinderbegeleider schoolgaande kinderen nodig? In welke een kwalificatie Kinderbegeleider baby's en peuters? Zo kan een cursist voor zichzelf uitmaken welke kwalificatie in zijn/haar persoonlijke situatie de beste is. Wie over beide kwalificaties beschikt, zal uiteraard ook bredere tewerkstellingsmogelijkheden hebben.

- ☐ Voor de tewerkstellingsmogelijkheden in de opvang van baby's en peuters, is momenteel het zogenaamde 'Vergunningsbesluit' van 22 november 2013 van toepassing, aangevuld met het ministerieel besluit van 25 november 2016. Regelgeving kan evenwel wijzigen: het is dan ook aan te raden steeds de meest actuele versies te raadplegen, bijv. via de website van Kind en Gezin:
 - [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de vergunningsvoorwaarden en het kwaliteitsbeleid voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters](#) en
 - <https://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/personen-in-de-opvang/kwalificaties-en-attesten/>
- ☐ Voor de tewerkstellingsmogelijkheden in de buitenschoolse kinderopvang, is sedert 1 januari 2022 het zogenaamde 'BOA-decreet' van toepassing. Regelgeving kan evenwel wijzigen: het is dan ook aan te raden steeds de meest actuele versies te raadplegen, bijv. via de website van het Agentschap Opgroeien:
 - <https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/buitenschoolse-opvang-en-activiteiten>
- ☐ Men kan met het diploma van Kinderbegeleider schoolgaande kinderen ook aangesteld worden als kinderverzorger in o.a. het kleuteronderwijs. Hiervoor is het aangeraden de website van de onderwijsoverheid te raadplegen i.v.m. de vereiste bekwaamheidsbewijzen: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/bekwaamheidsbewijzen/>.

3.4 FUNDAMENTELE UITGANGSPUNTEN VAN DE OPLEIDING

In het opleidingsprofiel, dat de basis vormt voor dit leerplan, werden een aantal fundamentele uitgangspunten gehanteerd, die bepalend zijn voor de keuzes van de centra op organisatorisch en agogisch-didactisch vlak.

3.4.1 HOLISTISCHE BENADERING

Net zoals de holistische benadering één van de uitgangspunten vormt van het pedagogisch raamwerk¹, is het ook één van de fundamentele uitgangspunten van de opleiding.

De opleiding is onderverdeeld in modules. Daardoor kan een cursist de opleiding gefaseerd en 'gemoduleerd' aanpakken. Hij/zij hoeft niet noodzakelijk de hele opleiding binnen éénzelfde schooljaar af te werken. Voor elke module die de cursist met vrucht beëindigt, ontvangt hij/zij een deelcertificaat, dat altijd geldig blijft.

Een modulaire organisatie hoeft evenwel niet te betekenen dat de opleiding fragmentarisch wordt benaderd. Elke module staat weliswaar voor een afgebakende set van competenties, maar de uiteindelijke finaliteit is wel dat op het einde van de opleiding, het functioneren van de cursist op een holistische manier en vanuit een totaalbeeld wordt bekeken.

Doorheen de verschillende modules van de opleiding, leert de cursist op een holistische manier naar kinderen kijken. Zo ook kijkt de lesgever doorheen de verschillende modules steeds op een holistische manier naar de cursist en naar zijn/haar leerproces, los van de specifieke focus van de specifieke module(s) waar de cursist op dat ogenblik formeel gezien voor ingeschreven is.

¹ <https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/pedagogische-aanpak/het-pedagogisch-raamwerk>

In heel wat modules zit een verplichte component werkplekleren. Het is evident dat in een reële en authentieke werkcontext, de leerkanen ruimer en diverser zijn dan de leerplandoelen die een cursist in het kader van een welbepaalde module dient te bereiken. Alle leerervaringen zijn waardevol, ongeacht van welke module de desbetreffende leerplandoelen formeel deel uitmaken.

Een portfolio is een goed instrument om al die leerervaringen in kaart te brengen, erover te reflecteren en te evalueren in welke mate de cursist de beoogde competenties heeft verworven. Een portfolio is op die manier veel meer dan een bundeling van opdrachten, het is ook een instrument van (zelf-)reflectie en (zelf-)evaluatie: daarom stellen we voor om te spreken van een 'groei'portfolio. Een (groei)portfolio kan zowel op papier als digitaal worden bijgehouden en hoeft niet noodzakelijk uit louter tekst te bestaan: ook foto's, filmpjes, ... zijn mogelijk. Laat cursisten ruimte om hier zelf creatief mee om te gaan.

Ook op het niveau van elke module moet men steeds de algemene doelstelling van de module voor ogen houden en zich niet beperken tot een gefragmenteerd afvinken van een 'checklist'.

Om die holistische benadering maximaal te kunnen realiseren, werden er in het modulair traject van deze opleiding geen verplichte volgorde-relaties opgenomen. Zo kan een CVO ervoor opteren om modules 'geclusterd' aan te bieden in plaats van strikt sequentieel.

3.4.2 DIVERSITEIT EN FLEXIBILITEIT

3.4.2.1 DIVERSE INSTROOM, FLEXIBELE TRAJECTEN

Het modulair traject bevat geen verplichte volgorde-relaties. De modules staan onafhankelijk van elkaar zodat elk centrum een maximale organisatorische flexibiliteit heeft. Zo kan men leertrajecten uittekenen op maat van de noden en de mogelijkheden van verschillende doelgroepen.

De instroom in de opleiding Kinderbegeleider schoolgaande kinderen is immers zeer divers:

- Sommige cursisten willen in een zo kort mogelijke tijd de volledige opleiding doorlopen en/of kunnen zich full-time vrijmaken voor het volgen van de opleiding;
- Anderen willen de opleiding combineren met hun huidige job en kunnen zich daardoor slechts een beperkt aantal uren per week vrijmaken om de opleiding te volgen;
- Nog anderen werken of hebben reeds gewerkt in de kinderopvang (ongekwalificeerd) en willen maximaal de ervaring en de competenties die zij op de werkplek hebben opgedaan of verworven, op een of andere manier in de opleiding valoriseren. Deze kandidaten worden best doorverwezen naar een EVC-traject in een erkend EVC-testcentrum en behalen daar hetzij het bewijs van beroepskwalificatie, hetzij een bewijs van competenties: met dat bewijs van competenties kunnen zij vrijstellingen bekomen, waardoor hun opleiding tot het behalen van het certificaat sterk kan worden ingekort. Je vindt dit afsprakenkader op de website van het samenwerkingsverband van pedagogische begeleidingsdiensten en Ligo via deze link: <http://stuurgroepvo.be/concordanties/leerplan/specifieke-personenzorg>.
- Tenslotte zijn er ook kandidaat-cursisten die vanuit andere contexten bepaalde competenties hebben verworven die zij idealiter ook in de opleiding kunnen valoriseren door vrijstellingen aan te vragen. We denken bijvoorbeeld aan werk- of vrijetijdservaringen (bijv. leider in jeugdbeweging, animator speelpleinwerking, ...), eerder gevolgde opleidingen zoals Zorgkundige, Verzorgende, Jeugd- en gehandicaptenzorg, Sociaal werk, buitenlandse diploma's,...

3.4.2.2 VERLENGDE EN VERKORTE MODULES

Om optimaal te kunnen inspelen op de grote verscheidenheid in cursistenprofielen, werden er door de overheid ook verlengde en verkorte modules goedgekeurd. Een verlengde module geeft cursisten meer tijd om de leerplandoelen van de module te behalen. Een verkorte module laat toe dat cursisten die reeds voorkennis of ervaring hebben of gewoon 'sneller' leren, minder tijd spenderen aan een bepaalde module en dus sneller door het opleidingstraject kunnen gaan.

Belangrijk om weten is, dat je ook in de verkorte modules, steeds alle basiscompetenties/ leerplandoelstellingen moet realiseren én evalueren.

Het overzicht van alle verkorte en verlengde modules is als bijlage 1 bij dit leerplan gevoegd.

Specifiek voor cursisten die een EVC-traject hebben doorlopen, werden afspraken gemaakt over de duurtijd van de nog te volgen stagemodule (cf. hogervermeld [afsprakenkader 'EVC-OP's Kinderbegeleider'](#)).

De grote flexibiliteit die in het modulair traject is ingebouwd, betekent niet dat er niet doordacht moet te werk gegaan worden bij het organiseren van het aanbod. Integendeel. Elk CVO tekent best één of meerdere 'modeltrajecten' uit in functie van het profiel van de beoogde doelgroep(en). Dit 'model'traject kan vervolgens met elke cursist individueel verder worden afgestemd bij de intake.

3.4.2.3 'DE KINDEROPVANG EN IK' ALS KENNISMAKINGS- EN INTAKEMODULE

Trajecten op maat van individuele cursisten finetunen vergt overleg. Overleg vergt tijd, maar ook know-how. Een opleidingsverantwoordelijke of een leerkracht is best geplaatst om kandidaat-cursisten te ondersteunen en te adviseren bij het bepalen van hun traject. In de module 'De kinderopvang en ik' kan hieraan de nodige zorg en tijd besteed worden.

De module 'De kinderopvang en ik' is bedoeld om de (kandidaat-)cursist inzicht te verschaffen in de verschillende vormen van kinderopvang, de specificiteit van de verschillende beroepscontexten en -profielen (baby's/peuters of schoolgaande kinderen).

Het is ook de bedoeling de cursist een beeld te geven van de vereisten van de opleiding en de cursist te ondersteunen in het uitstippelen van zijn (persoonlijk) leertraject (intensief of meer gespreid in de tijd, overdag of enkel 's avonds of op zaterdag, enz.).

Ook de kennis van het Nederlands wordt hier getoetst: beheerst de cursist de taal voldoende om de opleiding te kunnen volgen? Indien nodig, kan het CVO de cursist adviseren om bijv. bijkomend een geletterdheidsmodule te volgen, een module NT2, ...

Anderzijds kan op basis van de intake ook blijken dat de (kandidaat-)cursist niet meer alle modules van de opleiding hoeft te doorlopen en vrijstellingen kan krijgen op basis van eerder of elders gevolgde opleidingen, werkervaring, bewijs van competenties behaald via een EVC-traject enz.

Uit wat voorafgaat blijkt duidelijk dat deze module de ideale opstart van de opleiding vormt. Organisatorisch zijn er verschillende benaderingen mogelijk:

- De module kan voorafgaandelijk aan de eigenlijke 'start' van de opleiding worden georganiseerd. Een CVO dat op schooljaarbasis werkt, zou bijv. in mei/juni van het voorafgaande schooljaar deze intakemodule kunnen organiseren voor geïnteresseerde kandidaten. Een CVO dat op semesterbasis werkt, zou de module bijv. voorafgaand aan de start van elk semester kunnen organiseren.
- De module kan ook opstarten bij het begin van de opleiding, en verder doorlopen gedurende de rest van het semester of het schooljaar: dit biedt de mogelijkheid om tussentijds met de cursist het traject bij te sturen (bijv. omwille van gewijzigde werk- of gezinssituatie, een wijziging in de initiële keuze baby's en peuters /vs/ schoolgaande kinderen naar aanleiding van de eerste ervaringen op de werkplek enz.).

3.4.2.4 'DE KINDEROPVANG EN IK' ALS KENNISMAKINGSTRAJECT VOOR DE GEZINSOPVANG

Vanaf 1 april 2024 moet al wie in de kinderopvang werkt, een volwaardige kwalificatie hebben. Bij wijze van overgangsmaatregel kan men **tot dan** nog aan de vereisten voldoen via een minimaal 'kennismakingstraject' van 40 lestijden. Voor deze doelgroep wordt de **verlengde versie** van de module 'De kinderopvang en ik' van **40 It** aangeboden. Voor de herkenbaarheid in het werkveld zal bij deze module hetzelfde deelcertificaatsupplement worden uitgereikt als vandaag, met vermelding van de concrete leerinhouden: [Kennismaken met de gezinsopvang en Werken in de kinderopvang].

Daarnaast zal, ook in de toekomst, iemand die een "geldige" kwalificatie heeft om in de gezinsopvang te werken² – bijv. verpleegkundige, 7e jaar BSO Kinderopvang, ... - nog de 20 lestijden extra moeten volgen van de module 'De kinderopvang en ik'. In dit geval wordt eveneens een deelcertificaatsupplement uitgereikt.

De modellen van deelcertificaatsupplementen zijn als bijlage 2 bij dit leerplan gevoegd.

² een andere kwalificatie dan 'Kinderbegeleider baby's en peuters' of 'Kinderbegeleider schoolgaande kinderen'.

Cursisten die in het CVO het certificaat van de nieuwe opleiding Kinderbegeleider behalen (BP of SK of beide), zullen uiteraard deze extra 20lt niet meer hoeven te volgen vermits deze module verplicht deel uitmaakt van de nieuwe certificaattrajecten.

Alle informatie over kwalificaties en attesten in de kinderopvang vind je op:

- <https://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-babys-en-peuters/personen-in-de-opvang/kwalificaties-en-attesten/>
- <https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/buitenschoolse-opvang-en-activiteiten>
- <https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/buitenschoolse-opvang-en-activiteiten/doelstellingen-en-ambities-boa#toc-boa-regelgeving>

3.4.2.5 DE STAGEMODULE ALS SLUITSTEEN VAN DE OPLEIDING

Hoewel er geen verplichte volgorderelaties bepaald zijn in het opleidingsprofiel, zal de stagemodule bij voorkeur op het einde van het traject worden georganiseerd. De stagemodule beoogt immers een integratie van alle kennis en competenties waarbij de cursist als een beginnend beroepsbeoefenaar meedraait in de dagdagelijkse werking van een kinderopvang.

Dit is meteen ook de reden waarom er, naast de substantiële component werkplekleren in de verschillende modules, toch ook nog een aparte stagemodule is. De stagemodule laat toe op een holistische manier te kijken naar de verworvenheden van de cursist en naar de persoon van de cursist in de totaliteit van zijn/haar handelen als kinderbegeleider.

De reden waarom er niet is geopteerd voor een verplichte volgorderelatie, is om de mogelijkheid open te houden dat de cursist gelijktijdig met de stagemodule nog één of een beperkt aantal andere modules zou kunnen afwerken, modules die de cursist mogelijks door omstandigheden niet eerder heeft kunnen volgen.

3.4.3 RESPECTVOLLE OMGANG ALS RODE DRAAD DOORHEEN DE HELE OPLEIDING

Respectvol omgaan met alle kinderen, ouders, collega's en anderen is de basishouding voor alle cursisten van de opleiding Kinderbegeleider. Daarom werd er bij het vormgeven van de opleiding voor geopteerd om deze als (te bereiken!) doelstelling expliciet op te nemen in alle modules waar de cursist in contact komt met anderen:

- op een positieve en opbouwende manier omgaan met kinderen, ouders, collega's en anderen
- elke persoon respecteren
- openstaan voor verschillende meningen over opvoeding
- de privacy van alle personen respecteren.

Op die manier is het respect voor ieder persoon niet zomaar 'één van de vele' doelstellingen die in de loop van de opleiding moeten gerealiseerd worden, maar een doelstelling waaraan steeds weer in elke module de nodige aandacht naartoe gaat en die ook in elk van die modules steeds weer opnieuw wordt geëvalueerd.

Een belangrijke ingesteldheid hierbij is het bewust reflecteren over de eigen manier van omgaan met alle betrokkenen en het leren accepteren dat de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's,... verschillend kan zijn van die van anderen.

3.4.4 REFLECTIE EN ZELFREFLECTIE VOOR EEN KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG

Reflectie en zelfreflectie moeten de basisingesteldheid zijn bij elke cursist en (toekomstig) kinderbegeleider. Deze competenties vormen – samen met een respectvolle basishouding – een tweede rode draad doorheen de hele opleiding.

Leren reflecteren, zowel over het eigen handelen als over de kwaliteit van de opvangplaats hebben tot doel de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren.

Aan de cursisten wordt hiervoor idealiter een bundel met concrete gedragsindicatoren aangereikt (of samen met hen opgesteld). Voor het opstellen van gedragsindicatoren kan men zich laten inspireren door bestaande instrumenten, zoals MeMoQ, ZIKO, gedragsindicatoren uitgewerkt in het kader van de standaardtrajecten duaal leren, enz.

Reflectie en zelfreflectie hebben betrekking op alle facetten van het eigen handelen (van voeding en verzorging tot en met spel en indeling van tijd en ruimte), maar komen ook expliciet in meerdere modules aan bod: 'Kwaliteitsvol werken in de kinderopvang', 'Samenwerken in het team en interdisciplinair' en in de modules Begeleide intervisie.

3.4.5 DE MODULES BEGELEIDE INTERVISIE

De modules 'Begeleide intervisie' zijn bedoeld om de cursist bewust te leren reflecteren over zijn/haar ervaringen en leermomenten op de werkplek of stageplaats en die reflecties en ervaringen te delen met medecursisten. Men leert er actief naar elkaar luisteren – een competentie die ook in de beroepsuitoefening van belang is - en men leert een probleem ook eens door een andere bril bekijken. Deze intervisiemomenten worden door de leerkracht begeleid.

De begeleide intervisie biedt cursisten de kans om het eigen handelen te evalueren en/of bij te sturen, maar ook om medecursisten te ondersteunen, feedback te geven (peer-evaluatie) en feedback te ontvangen. Leren omgaan met feedback is trouwens één van de doelstellingen van de opleiding.

In het modulair traject zijn 3 modules 'Begeleide intervisie' opgenomen:

- Begeleide intervisie kinderbegeleider 1: deze module is bedoeld om de cursist bewust te laten reflecteren over zijn/haar eerste werkplekervaringen: deze kunnen in een opvang voor baby's peuters zijn en/of in een opvang voor schoolgaande kinderen.
- Begeleide intervisie kinderbegeleider schoolgaande kinderen 2: deze module is bedoeld als terugkoppeling van het werkplekleren in een opvang voor schoolgaande kinderen;
- Begeleide intervisie kinderbegeleider schoolgaande kinderen 3: deze module is bedoeld als terugkoppeling van de ervaringen en verworvenheden in de loop van de stagemodule.

3.4.6 EEN SUBSTANTIEEL DEEL VAN DE OPLEIDING IN EEN AUTHENTIEKE WERKSETTING

De confrontatie met de realiteit van de werkplek en de voeling met het werkveld tenslotte, zijn eveneens fundamentele uitgangspunten in deze opleiding. We beogen immers een opleiding die zeer praktijkgericht is en nauw aansluit bij de praktijk van de beroepsuitoefening. Een gegarandeerde minimale aanwezigheid op de werkplek is essentieel om cursisten op een zo efficiënt mogelijke en zo kwaliteitsvol mogelijke manier te kunnen opleiden tot volwaardige beroepsbeoefenaars.

De opleiding is daarom zo opgevat, dat ongeveer de helft van het totaal aantal lestijden verplicht in een reële werksetting dient gerealiseerd te worden (315 van de 680 lestijden om precies te zijn).³

In het opleidingstraject is dat leren op de werkplek op verschillende manieren ingebouwd:

- Een aantal modules moet voor 50% van het aantal lestijden verplicht op de werkplek worden georganiseerd;
- Er is ook een verplichte stagemodule.

Naast dit verplicht aantal lestijden op de werkplek, heeft elk CVO bovendien de vrijheid om nog meer aantal lestijden op de werkplek zelf te organiseren in plaats van in het centrum zelf:

- Modules waarin geen verplichte component werkplekleren is opgenomen, mogen evenzeer geheel of gedeeltelijk onder de vorm van werkplekleren worden georganiseerd;
- In de modules waarin een verplichte component werkplekleren is opgenomen, is 50% een minimum: elk CVO is vrij om een groter aandeel van de module op de werkplek te organiseren.

Hieronder formuleren we onze visie over stage en werkplekleren in deze opleiding en geven we een antwoord op een aantal veel voorkomende vragen.

³ Zie bijlage 1: Overzicht modules met verplicht aandeel werkplekleren

3.5 VISIE OP STAGE EN WERKPLEKLEREN IN DE OPLEIDING KINDERBEGELEIDER

3.5.1 DE BEGRIPPEN 'STAGE' EN 'WERKPLEKLEREN'

Over de invulling van de begrippen stage en werkplekleren is al heel wat literatuur geschreven. De begrippen zijn ook nergens gedefinieerd in de regelgeving van het volwassenenonderwijs.

Dat is ook logisch, want stage en werkplekleren zijn methodieken, werkvormen. De overheid legt enkel het 'wat' vast (de minimumdoelen van de opleidingen) niet het 'hoe' (de agogisch-didactische aanpak). De onderwijsverstrekkers bepalen zelf in alle vrijheid en vanuit hun eigen agogisch-didactische visie hoe zij die doelen met hun cursisten zullen realiseren: via 'klassiek' contactonderwijs, via projectwerk, via stages of werkplekleren, afstands- of contactlessen of blended learning enz.

Die 'absolute' vrijheid inzake methodieken, kunnen de onderwijsverstrekkers in het volwassenenonderwijs voor een stuk zelf inperken door bepaalde methodieken in te schrijven in de voorstellen van opleidingsprofielen die zij (met alle centra samen, netoverstijgend) ontwikkelen en vervolgens ter bekrachtiging voorleggen aan de overheid. **Dit is wat er in de opleidingsprofielen Kinderbegeleider is gebeurd, omdat een gegarandeerd minimaal volume praktijkervaring in een reële werksetting één van de fundamentele uitgangspunten van de opleiding is** (zie hoger).

In dit leerplan maken de CVO's de nodige afspraken over wat zij wel en niet onder stage of werkplekleren verstaan in het kader van de opleiding Kinderbegeleider baby's en peuters en Kinderbegeleider Schoolgaande kinderen.

3.5.1.1 Wat begrijpen we inhoudelijk onder het begrip werkplekleren?

Wat begrijpen we inhoudelijk onder het begrip werkplekleren: mag het enkel gaan om het verwerven van **nieuwe competenties** of kan het ook gaan om het **inoefenen van competenties** die eerder in het CVO werden aangebracht?

Het onderscheid tussen de begrippen stage en werkplekleren is niet absoluut. In beide gevallen gaat het om 'leren op de werkplek'.

- In dit leerplan gebruiken we de term 'stage' enkel in de context van de stagemodule. Die stagemodule heeft tot doel alle competenties die in de loop van het tot dan toe gevolgde opleidingstraject werden aangebracht, in een reële werkcontext en geïntegreerd toe te passen (zie ook hoger onder punt 3.4.2.5 'De stagemodule als sluitsteen van de opleiding').
- In de modules met een verplicht aandeel 'werkplekleren', gaat de cursist eveneens naar **een reële werkplek** om daar bepaalde (nieuwe!) competenties aan te leren en/of competenties die in het CVO werden aangeleerd, in te oefenen.
- Voor het werkplekleren zijn verschillende settings voor kinderen tussen 2,5 en 12 jaar mogelijk. Denk, naast de buitenschoolse of voor- en naschoolse opvang, ook aan de kleuterschool, zodat de cursist die later in een kleuterschool wil gaan werken, ook de transfer naar dat werkveld vlot kan maken.

De grens tussen "het verwerven van nieuwe competenties" en "het inoefenen van competenties" en "het toepassen van verworven competenties in reële situaties" is niet altijd scherp te trekken. En dat hoeft ook niet. Het is wellicht beter te spreken over een continuüm. Als we spreken over werkplekleren dan moeten beide uiteinden van het continuüm gevat worden. Dan gaat het zowel over verwerven van nieuwe competenties als over het inoefenen van verworven competenties en ook over het toepassen van verworven competenties in reële situaties.

Ook in het proces van "het verwerven van competenties" kunnen nog verschillende stappen onderscheiden worden. Het is perfect denkbaar dat bijv. een eerste kennismaking, voorstelling van een concept in het CVO aangebracht wordt, met een eerste klassikale toepassing. Wellicht is het verwerven van deze competentie daarmee niet afgerond. Dit proces kan dan verder gezet worden op de werkvloer, eventueel ondersteund door specifieke instrumenten. Bij een tussentijdse intervisie kan hier via reflectie op teruggekomen worden. Waarna we op de werkvloer meer en meer van 'verwerven' overgaan naar 'inoefenen en "toepassen".

Dit illustreert ook dat het luik 'contactonderwijs' in het CVO (live of virtueel) en het luik 'werkplekleren' niet los staan van elkaar, maar in tegendeel met elkaar in wisselwerking staan: kaders die in het CVO worden aangereikt, worden door de cursist op de werkplek in de praktijk gebracht en aan de praktijk getoetst; ervaringen en competenties die op de werkplek worden verworven, worden teruggekoppeld

naar medecursisten en lesgevers om van daaruit inzichten te verdiepen, te bediscussiëren of er verder over te reflecteren.

3.5.1.2 Welke leerplandoelen op de werkplek, welke niet?

Wij opteren ervoor om niet *a priori* vast te leggen welke leerplandoelen op welke manier moeten gerealiseerd en/of geëvalueerd worden. We bepalen in dit leerplan dan ook niet welke leerplandoelen op de werkplek ‘moeten’ gerealiseerd en/of geëvalueerd worden en welke in het CVO. Het is aan elk CVO om daar een visie over te hebben en keuzes in te maken.

Hierbij kan het CVO als mogelijke principes hanteren:

- 1) Ofwel bepaalt het CVO per module voor de hele cursistengroep welke leerplandoelen op de werkplek dienen bereikt te worden;
- 2) ofwel bepaalt het CVO per module voor elke individuele cursist welke leerplandoelen op de werkplek dienen bereikt te worden;
- 3) ofwel bepaalt het CVO in samenspraak met de cursist en met de werkplek per module welke leerplandoelen op de werkplek dienen bereikt te worden.

Het CVO dient er evenwel steeds rekening mee te houden dat leerplandoelen die niet op de werkplek kunnen bereikt worden, via andere werkvormen (in het CVO of op een andere werkplek) zullen moeten aangebracht en bereikt worden.

Het is aangewezen om voor de leerplandoelen concrete **gedragsindicatoren** te formuleren, zodat zowel de cursist als de werkplek weten welk gedrag moet gesteld/gezien worden om de leerplandoelen als ‘bereikt/verworven’ te kunnen beschouwen.

Laat de cursist met en vanuit een groeiportfolio aan de slag gaan: zo kan de cursist zijn/haar vorderingen zichtbaar maken en aan zelfreflectie en/of zelfevaluatie doen. De lesgever (en/of de werkplek, al naargelang de gemaakte afspraken ter zake) kunnen via dit groeiportfolio ook feedback, feedforward en feedup verstrekken⁴.

De cursist mag in principe het verplicht aantal lestijden werkplekleren op de eigen werkplek vervullen (zie hieronder onder 3.5.2). Hou er evenwel rekening mee dat leerplandoelen die niet op de eigen werkplek kunnen gerealiseerd worden, via andere werkvormen (in het CVO of op een andere werkplek) zullen moeten aangebracht en bereikt worden.

3.5.2 MAG EEN CURSIST AAN WERKPLEKLEREN OF STAGE DOEN OP DE EIGEN WERKPLEK?

JA mits er op die werkplek minstens een gekwalificeerde collega of gekwalificeerde leidinggevende of mentor of pedagogische coach is die het werkplekleren/de stage van de cursist begeleidt. Het is aan elk CVO om uit te schrijven wat die “begeleiding op de werkplek” of “stagebegeleiding” precies inhoudt.

3.5.3 MOET HET WERKPLEKLEREN STEEDS OP EEN REËLE WERKPLEK DOORGAAN OF KUNNEN SIMULATIES EN ANDERE AFGELEIDE VORMEN VAN WERKPLEKLEREN IN HET CVO ZELF OOK IN AANMERKING WORDEN GENOMEN OM AAN ‘50%’ TE KOMEN?

Om aan de voorgeschreven 50% werkplekleren te komen, gaat het enkel om werkplekleren dat doorgaat op een reële werkplek en in een ‘authentieke’ situatie (met als bijkomende voorwaarde – zie vorige vraag – dat er op die werkplek minstens één gekwalificeerde collega of gekwalificeerde leidinggevende of mentor of pedagogische coach is die het werkplekleren van de cursist begeleidt). Bij twijfelgevallen laat men het gezond verstand spreken. **Twee voorbeelden:**

Voorbeeld 1: kinderen van een kinderdagverblijf die op bezoek komen in het CVO en de cursist organiseert met die kinderen een spelactiviteit: komt dit in aanmerking om ‘mee te tellen’ of niet?

- ☐ Ja, want ondanks het feit dat de activiteit doorgaat in het CVO, betreft het **een authentieke en reële situatie** waarin kinderen van een reëel kinderdagverblijf (onder begeleiding van een gekwalificeerde medewerker) op een ‘authentieke’ uitstap gaan naar een andere locatie (zijnde het CVO) en voor wie de cursist een activiteit organiseert en begeleidt.

⁴ Feedback: wat heb ik gedaan, hoe heb ik het doel tot nu toe aangepakt?

Feedforward: wat is de volgende stap, wat ga ik verder doen om de gestelde doelen te bereiken?

Feedup: waar ga ik heen, wat is mijn doel of welke resultaten moet ik halen?

Voorbeeld 2: een simulatie van een 'moeilijk' gesprek met **fictieve** ouders (simulanten) in een kinderdagverblijf: komt dit in aanmerking voor de 50% werkplekuren?

- ☐ Neen, want de situatie is gesimuleerd, ook al gaat de oefening door buiten het CVO...

3.5.4 MOET DE STAGEMODULE STEEDS OP EEN REËLE WERKPLEK DOORGAAN OF KAN MEN OOK DAAR WERKEN MET SIMULATIES OF ANDERE AFGELEIDE VORMEN DIE IN HET CVO DOORGAAN?

Stage kan enkel op een reële werkplek, met als bijkomende voorwaarde dat er op die stageplaats minstens een gekwalificeerde collega, leidinggevende of mentor of pedagogische coach moet zijn die de stage van de cursist begeleidt. Het CVO schrijft uit wat die stagebegeleiding inhoudt.

De leerplandoelen van de stagemodule zijn op dit punt duidelijk en ondubbelzinnig: 'de cursist begeleidt en ondersteunt, binnen de context van de stageplaats, alle activiteiten in een opvang voor schoolgaande kinderen zoals een beginnend beroepsbeoefenaar. De cursist begeleidt en ondersteunt binnen de context van de stageplaats, alle activiteiten met schoolgaande kinderen, ouders en collega's.'

3.5.5 WAT SPREKEN WE AF ROND EVALUATIE OP DE WERKPLEK?

De regelgeving en de criteria voor een kwaliteitsvolle evaluatie die in hoofdstuk 5 'Evaluatie' van dit leerplan zijn omschreven, zijn evengoed van toepassing voor de modules waarin een verplicht aandeel werkplekuren zit alsook voor de stagemodule.

De autonomie voor de evaluatie (tijdstip van evalueren, evaluatievormen,...) ligt bij het CVO, dat in zijn centrumreglement op een transparante manier communiceert over de modaliteiten.

Belangrijk is wel dat, ook ingeval het om een stagemodule gaat of een module die geheel of gedeeltelijk onder de vorm van werkplekuren wordt georganiseerd, de eindbeslissing voor het slagen/niet slagen voor de module bij het CVO ligt: het CVO is en blijft eindverantwoordelijke van het onderwijsproces.

3.5.6 TOT SLOT

De bovenstaande afspraken hebben enkel betrekking op de modules waarin er verplicht 50% van het aantal lestijden onder de vorm van werkplekuren moet worden georganiseerd.

Voor de andere modules beslist elk CVO autonoom welke methodiek(en) of didactische werkvormen het zal aanwenden om de leerplandoelen te realiseren. Ook in de andere modules kunnen er bijv. vormen van werkplekuren ingezet worden, maar daarover worden in het leerplan geen bindende afspraken gemaakt.

4 MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Voor deze opleiding dient de leeromgeving alsook de overige materiële vereisten steeds te beantwoorden aan de reglementaire eisen op het vlak van (voedsel)veiligheid, hygiëne, gezondheid, ergonomie en milieu.

Er dienen voldoende infrastructuur, werkposten, uitrusting en leermiddelen beschikbaar te zijn in verhouding tot het aantal cursisten.

Het betreft de materiële vereisten die minimum noodzakelijk zijn voor een kwaliteitsvolle realisatie van het leerplan.

Om de leerplandoelstellingen geïntegreerd te realiseren is het noodzakelijk dat de lessen gegeven worden in een daartoe aangepaste leeromgeving.

Algemeen

- Nutsvoorzieningen: warm en koud water, voldoende ventilatie- en verluchtingsmogelijkheden, internetverbinding met een aanvaardbare snelheid en elektriciteit
- Actuele en accurate ICT-voorzieningen om op een kwaliteitsvolle manier met audiovisueel materiaal te kunnen werken
- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen (PBM en CBM) in functie van de risico-analyse
- Voldoende bergruimte

Specifieke uitrusting en materialen

Onderstaande uitrusting, materialen en benodigdheden dienen beschikbaar te zijn in het centrum en/of op de werkplek en/of stageplaats, alnaargelang de plaats waar de leerplandoelen van de desbetreffende module(s) worden verworven:

- didactische keuken (inclusief een gescheiden ruimte voor hygiënisch handen wassen) en bijhorend huishoudelijk materiaal en hulpmiddelen
- materiaal om verzorging aan te leren (verzorgingskussen, poppen, kledij, luierbroekjes, handontsmetting, ...)
- EHBO-materiaal (minstens verbandmateriaal en reanimatiepop)
- expressiemateriaal en ander didactisch materiaal en benodigdheden alsook actuele vakliteratuur
- ruimtes die aangepast of aanpasbaar zijn in functie van het aanleren en inoefenen van de activiteiten en het verwerven van de leerplandoelen.

5 EVALUATIE VAN DE CURSISTEN

5.1 REGELGEVING M.B.T. EVALUATIE IN HET VOLWASSENENONDERWIJS

Het decreet van 2007 betreffende het volwassenenonderwijs stelt in art. 38, §1:

“Een evaluatie is een deskundige beoordeling van de mate waarin de cursist de doelstellingen uit het goedgekeurde leerplan heeft bereikt.

Een evaluatie kan georganiseerd worden in de vorm van een permanente evaluatie of in de vorm van een afsluitende evaluatie.

Het centrum organiseert voor elke module een evaluatie”.

De bovenstaande bepalingen gelden voor alle centra.

Elk centrum moet daarenboven een evaluatiereglement opstellen. De centra bepalen in dit reglement autonoom volgende zaken (decreet volwassenenonderwijs, art. 39):

“1° de evaluatievoorwaarden;

2° de vorm van iedere evaluatie;

3° de tijdvakken waarbinnen de evaluaties worden afgelegd;

4° de samenstelling van de evaluatiecommissies;

5° de wijze van beraadslaging door de evaluatiecommissies en bekendmaking van de evaluatieresultaten;

6° de procedure waarbij conflicten die plaatsvinden tussen de cursisten en de leden van de evaluatiecommissie voor de beraadslaging, worden behandeld of waarbij vermoede materiële vergissingen die na het afsluiten van de beraadslaging zijn vastgesteld, kunnen worden rechtgezet;

7° de procedure voor vrijstelling van evaluaties en voor de regeling van betwistingen hierover.”

5.2 KWALITEIT VAN DE EVALUATIE

Het uitgangspunt van elke evaluatie zijn de leerplandoelstellingen. Het is dan ook evident dat de evaluatie nagaat of en in hoeverre die doelen bereikt werden.

Elke module moet (afzonderlijk) worden geëvalueerd, ook indien het centrum ervoor opteert meerdere modules geïntegreerd aan te bieden.

5.2.1 CRITERIA VOOR KWALITEITSVOLLE EVALUATIE

Gezien er op basis van evaluatiegegevens uitspraken en beslissingen worden genomen over cursisten, is het vanzelfsprekend dat dit gebeurt op basis van een kwaliteitsvolle evaluatie.

Een kwaliteitsvolle evaluatie voldoet minstens aan vier criteria: validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en feedback.

➤ **Validiteit** : meet de evaluatie wat ze beoogt te meten?

Als je bijvoorbeeld wil nagaan of de cursisten in staat zijn een werkplan op te maken dan doe gebruik je hiervoor een praktijktoets en geen kennistoets.

Of een evaluatie al dan niet valide is kan je nagaan aan de hand van de volgende vragen:

- zijn vooraf de belangrijkste leerdoelen die geëvalueerd moeten worden vastgelegd?
- zijn al deze leerdoelen uitgewerkt in vragen of opdrachten?
- zijn de vragen en opdrachten representatief voor de aangeboden leerstof?
- wordt aan elke leerplandoelstelling een score toegekend in functie van het gewicht van deze leerplandoelstelling?
- zijn de beoordelingscriteria in overeenstemming met de leerplandoelstellingen?

➤ **Betrouwbaarheid:** is de beoordeling correct, zitten er geen meetfouten in?

Het resultaat van een evaluatie kan door allerlei factoren, gelegen bij de cursist, bij de leerkracht, bij de omgeving, de toets..., beïnvloed worden.

Als bijvoorbeeld de ene leraar tips geeft tijdens de toets en een andere leraar niet dan kan dit invloed hebben op het resultaat.

Voor een betrouwbare toetsing is het belangrijk om deze factoren zo goed mogelijk onder controle te houden.

Je kan de betrouwbaarheid verhogen door na te gaan of:

- de toets afgestemd is op het niveau van de cursisten
- er duidelijke beoordelingscriteria en normen zijn vastgelegd
- je op basis van de toets in zijn geheel een onderscheid kan maken tussen cursisten die de stof goed en minder goed beheersen
- er voor parallelklassen afspraken gemaakt zijn rond het opstellen en afnemen van toetsen
- er een verbeter sleutel is
- de kans op een toevalstreffer wordt uitgesloten.

➤ **Transparantie:** duidelijke informatie over de evaluatieprocedure en de beoordelingsmodaliteiten.

Evaluatie geeft sturing aan het leerproces van de cursist. Door duidelijk te communiceren over de manier van evalueren en beoordelen worden de cursisten in staat gesteld zich degelijk voor te bereiden en de evaluatieopdracht adequaat uit te voeren.

Een evaluatie is transparant als de cursisten duidelijk geïnformeerd zijn over:

- het tijdstip
- de doelstellingen
- de verwachtingen
- de beoordelingscriteria
- de puntenverdeling
- de toegestane tijd.

Ook op niveau van het team is het belangrijk om duidelijk te communiceren zodat er meer overeenstemming ontstaat tussen de beoordelingsaanpak van de verschillende leerkrachten en er een evenwichtige spreiding van evaluatiemomenten kan worden gerealiseerd.

➤ **Feedback:**

Het evaluatieproces eindigt niet met het mededelen van resultaten, maar omvat ook het geven van feedback (hoe heb ik het gedaan), feed up (waar werk ik naar toe, wat zijn de leerdoelen) en feed forward (hoe kan ik het beter doen).

Het spreekt voor zich dat evaluatie authentiek, efficiënt en didactisch relevant is.

➤ **Authenticiteit:** levensechtheid

De evaluatieopdracht moet een zo goed mogelijke nabootsing zijn van reële situaties.

➤ **Efficiëntie:** haalbaarheid

Een evaluatie is haalbaar als ze efficiënt te ontwikkelen, af te nemen, te corrigeren en te scoren is. Bij het evalueren moet rekening gehouden worden met de beschikbare tijd en mogelijkheden. Het is daarom beter kleinschalig te starten en voldoende tijd te voorzien. Ook is het wenselijk dat je kan rekenen op de steun van collega's.

➤ **Didactische relevantie:**

De cursisten ervaren de opdracht als betekenis- en waardevol zodat ze er iets van kunnen bijleren.

5.2.2 WANNEER EVALUEREN?

De regelgeving stelt dat een evaluatie kan georganiseerd worden in de vorm van een permanente evaluatie of in de vorm van een afsluitende evaluatie. Hiermee wordt bedoeld dat een centrum vrij is om te kiezen voor:

- één eindevaluatie op het einde van een module of
- meerdere evaluatiemomenten tijdens de looptijd van de module of
- een combinatie van beide.

Vanuit een competentiegerichte benadering van evaluatie verdient het aanbeveling dat je zowel ontwikkelings- als beoordelingsgericht evalueert.

5.3 BREED EVALUEREN

Bij breed evalueren wordt gebruik gemaakt van verschillende evaluatievormen en -methodieken. Denk bijvoorbeeld aan co-evaluatie, peer-evaluatie, portfolio, zelfevaluatie, casustoets, klassiek examen, simulatie ... Niet elke evaluatievorm is voor elk doel en op elk moment geschikt.

6 ALGEMENE DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

In deze opleiding leert de cursist de kinderen van de basisschool buiten de schooltijd begeleiden en bijdragen aan hun algemene ontwikkeling, dit in samenwerking met ouders, collega's en externen, rekening houdend met de diversiteit in de samenleving, teneinde het kind zich goed te laten voelen en de ouders als eerste opvoeders te ondersteunen.

Tijdens de opleiding maakt de cursist kennis met de **context** waarin het beroep wordt uitgeoefend:

- Omgevingscontext:
 - Het beroep wordt uitgeoefend binnen een omgeving waar de kinderbegeleider structuur aanbrengt voor de kinderen.
 - De kinderbegeleider gaat om met een verscheidenheid aan kinderen, gezinnen, externen en collega's.
 - De kinderbegeleider werkt in de gezinsopvang of in de groepsopvang.
 - De kinderbegeleider in groepsopvang (groep van minimaal 9 kinderen) werkt in team onder leiding van verantwoordelijke.
 - De kinderbegeleider gezinsopvang (groep maximaal tot en met 8 kinderen) kan beroep doen op de verantwoordelijke.
 - In de buitenschoolse groepsopvang wordt er meestal gewerkt met deeltijdse jobs, met een variabel, onderbroken (voor schooltijd, na schooltijd) uurrooster.
 - Tijdens schoolvakanties zijn kinderen een hele dag in de opvang.
 - In de gezinsopvang kunnen er naast schoolgaande kinderen ook baby's en peuters opgevangen worden.
 - Het aantal kinderen en de groepssamenstelling verandert afhankelijk van het moment en de activiteit. Sommige kinderen komen uitsluitend tijdens de vakantie. Andere komen een beperkt aantal dagen.
 - De kinderbegeleider werkt samen met verschillende groepen: bijvoorbeeld met de kinderen en met de ouders
 - De leeftijden van de kinderen variëren tussen de 2½ jaar en het moment waarop de kinderen de basisschool verlaten. Als er ook baby's en peuters gelijktijdig worden opgevangen, is de variëteit nog groter.
 - In de opvang zijn er soms kinderen met een beperking/ specifieke ontwikkelingsbehoefte.
 - De kinderbegeleider begeleidt de kinderen op weg van en naar de school.
 - Na een schooldag kunnen kinderen in de opvang nood hebben aan rust of aan ruimte om zich af te reageren.

- Handelingscontext:
 - De kinderbegeleider gaat empathisch om met kinderen en ouders.
 - De kinderbegeleider is betrouwbaar en werkt loyaal samen met collega's en externen.
 - De kinderbegeleider handelt integer en ethisch.
 - De kinderbegeleider verdeelt zijn aandacht tussen de zorg voor één kind en het aandacht hebben voor de groep.
 - De kinderbegeleider bouwt een vertrouwensrelatie op met de kinderen.
 - De kinderbegeleider bekijkt de ontwikkeling van kinderen als een geheel en verbindt de zorg- en pedagogische activiteiten.
 - De kinderbegeleider stelt zich flexibel op.
 - De kinderbegeleider is georganiseerd en kan gestructureerd werken.
 - De kinderbegeleider neemt initiatief.
 - De kinderbegeleider werkt ergonomisch en kan kinderen tillen en dragen en werkt op kindhoogte.
 - Het werken met een groep kinderen vergt stressbestendigheid om tegemoet te komen aan de behoeften van de verschillende kinderen.
 - De kinderbegeleider is alert om de veiligheid van de kinderen te garanderen en de risico's op ongevallen te beperken.
 - De kinderbegeleider neemt een sensitief-responsieve basishouding aan: de signalen en de behoeften van de kinderen opmerken, juist interpreteren en er op een gepaste manier op ingaan.

De cursist verwerft tijdens de opleiding volgende **graad van autonomie**:

- Is zelfstandig in
 - het stellen van prioriteiten tijdens de dagelijkse werking op basis van de signalen en de behoeften van de kinderen
 - het indelen van eigen werkzaamheden
 - het organiseren van activiteiten
 - het structurerend werken
- Is gebonden aan
 - procedures
 - opvangplan
 - de eigenheid van het kind
 - gemaakte afspraken met ouders, teamleden, de organisator, de pedagogisch ondersteuners
- Doet beroep op
 - de ouders voor het uitwisselen van de dagelijkse informatie over het welzijn van het kind
 - de verantwoordelijke om afspraken te maken over de aanpak van een kind, de afspraken bij ziekte, ongeval van een kind
 - de verantwoordelijke als er klachten zijn, een crisis
 - de verantwoordelijke voor vragen over de praktische organisatie
 - collega's om informatie uit te wisselen en af te toetsen
 - deskundigen als het gaat over de aanpak van kinderen met specifieke zorgbehoeften

De cursist kan op het einde van de opleiding volgende **verantwoordelijkheden** opnemen:

- Gaat op een positieve, opbouwende manier om met alle kinderen, ouders, collega's en anderen
- Observeert het gedrag van het kind, reflecteert hierover en stemt zijn handelen hierop af
- Biedt kinderen een gevarieerde vrije tijd aan, stimuleert hun ontwikkeling, gaat uit van hun talenten en ondernemingszin
- Ondersteunt het kind bij al zijn activiteiten
- Geeft kansen aan kinderen om hun sociale vaardigheden te oefenen, stimuleert positieve contacten tussen de kinderen onderling en stelt grenzen
- Herkent de sociaal-emotionele behoeften van het kind en speelt hierop in
- Zorgt voor een stimulerende, veilige, hygiënische en gezonde speelomgeving voor kinderen
- Werkt samen met ouders en erkent hen als eerste opvoeder
- Werkt samen met anderen in functie van de opvang van het kind
- Werkt samen, geeft feedback en maakt afspraken
- Reflecteert over de werking en draagt bij tot het verbeteren van de kinderopvang
- Begeleidt de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment
- Organiseert en begeleidt eetmomenten (vieruurtje, (eventueel) lunch op woensdagmiddag)
- Organiseert rust- en bewegingsmomenten
- Zorgt voor de kinderen in functie van hun behoeften

7 LEERPLANDOELSTELLINGEN PER MODULE

Leeswijzer bij de leerplandoelstellingen en specifieke pedagogisch didactische wenken per module

Het leerplan bestaat uit drie kolommen die als volgt moeten gelezen worden:

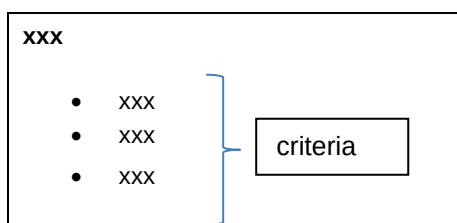
- In de eerste kolom staan de eigenlijke **leerplandoelstellingen**.

Het realiseren van de leerplandoelstellingen bij de cursisten vormt de **kernopdracht** van de leraar.

De leerplandoelstellingen dekken minstens de (basis)competenties zoals opgenomen in de erkende beroepskwalificatie/ het opleidingsprofiel. Ze geven weer welk gedrag van de cursisten verwacht wordt om aan te tonen dat zij de competenties verworven hebben. De leerplandoelstellingen:

- zijn geformuleerd in termen van waarneembaar gedrag;
- bevatten een (handelings)werkwoord dat duidelijk verwijst naar het vereiste beheersingsniveau;
- bevatten tevens de criteria die noodzakelijk zijn om de desbetreffende leerplandoelstelling te bereiken.

Voorbeeld:

De leerplandoelstellingen van de modules moeten worden gelezen in functie van

- de algemene doelstellingen van de opleiding, met inbegrip van context, autonomie en verantwoordelijkheid;
- de algemene doelstelling van de module.
- De **code** in de tweede kolom verwijst naar de code van de erkende beroepskwalificatie zoals opgenomen in het opleidingsprofiel, waardoor op een transparante manier wordt aangegeven hoe de competenties van de beroepskwalificatie/het opleidingsprofiel op een herkenbare manier in het leerplan zijn opgenomen.

Opmerking: om onderwijskundige redenen (o.a. modulaire opbouw, gemeenschappelijke modules,...) kan een OP ook competenties bevatten die zijn afgeleid van andere referentiekaders:

- competenties afkomstig uit een andere (verwante) erkende beroepskwalificatie: de code bevat in dat geval achtereenvolgens: nummer BK, versie BK en nummer van de competentie in deze BK
- competenties die vanuit agogisch-didactisch oogpunt noodzakelijk zijn om de beroepskwalificatie kwaliteitsvol te kunnen realiseren binnen de context van het secundair volwassenenonderwijs: deze codes worden aangeduid met een cursief genoteerd nummer dat volgt op de nummering van de competenties uit de gelijknamige BK.

Ongeacht het referentiekader waar de competenties van het OP zijn van afgeleid, zijn alle competenties uit het opleidingsprofiel door de cursisten te bereiken leerplandoelstellingen en dienen ze ook geëvalueerd te worden.

Daarnaast biedt het leerplan ruimte om binnen de voorziene tijd zoals bepaald door de Vlaamse Regering, de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden.

- De derde kolom bevat de te integreren kenniselementen.
- De rechterkolom geeft een aantal **specifieke pedagogisch-didactische wenken** mee die inspirerend kunnen zijn bij het leerproces. Ze zijn echter vrijblijvend: uiteindelijk beslist de leraar eigenhandig over het didactisch proces binnen de visie op leren en evalueren van het centrum.

7.1 MODULE: DE KINDEROPVANG EN IK (M SP G001- 20 LESTIJDEN)

7.1.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt de cursist wegwijs gemaakt in de omgevings- en handelingscontext van een kinderbegeleider. De cursist verwerft inzicht in de vereiste beroepscompetenties en in de opleiding. De cursist leert onder begeleiding de eigen beginsituatie in kaart te brengen (zowel ten opzichte van de beroepsuitoefening als ten opzichte van de opleiding).

7.1.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.1.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
de vereiste beroepscompetenties van de kinderopvang koppelen aan de verschillende vormen van kinderopvang en de eigen beginsituatie in kaart brengen – De cursist heeft inzicht in de verschillende vormen van kinderopvang – De cursist heeft inzicht in de vereiste beroepscompetenties voor de opvang van baby's en peuters en voor de opvang van schoolgaande kinderen – De cursist heeft inzicht in de eigen beginsituatie t.o.v. de beroepsuitoefening en t.o.v. de vereisten van de opleiding	BC16	– Basiskennis over vormen van kinderopvang: gezinsopvang, groepsopvang, buitenschoolse opvang – Kennis van basismethoden voor (zelf-)reflectie – Kennis van Nederlands (kan zich spontaan uitdrukken, kan korte verslagen en mededelingen noteren)	Situering en overzicht kinderopvanglandschap; tips: • Studiebezoeken opvangsettings (en/of filmpje 'wegwijs id kinderopvang' K&G) • Kinderbegeleiders uit verschillende opvanginitiatieven uitnodigen in het centrum Verwachtingen t.a.v. de kinderbegeleider baby's/peuters (BP) en schoolgaande kinderen (SK): • Neem de beroepskwalificaties BP en SK en het daarin omschreven takenpakket van de kinderbegeleider met de cursist door; • Schets ook duidelijk welke de verwachtingen zijn t.a.v. de kennis van het Nederlands, niet alleen wat verwacht wordt in de beroepsuitoefening, maar in de eerste plaats om de opleiding te kunnen volgen. Reflecteer met de cursist over (beroeps)attitudes en draagkracht, sterkte-zwakte analyse, help de cursist doelen voor zichzelf op korte en lange termijn te formuleren. Een eerste reflectie is nodig om hun beginsituatie te kunnen inschatten. In de intervisiemodules zal dit zeker verder opgenomen worden en meer uitgediept worden. • Kennismaking met geschikte methodieken zoals STARR, SMART In deze module bespreek je met de cursist het te volgen leertraject, rekening houdend met eventuele vrijstellingen (EVC, EVK, ...) of met eventuele noden op het vlak van Nederlands of leren leren en rekening houdend met de sterkte/zwakte-analyse en de persoonlijke doelen van de cursist. Bevraag ook de mogelijkheden van werkplekleren; streef ernaar dat de cursist een bewuste en gemotiveerde keuze van werkplek(ken) maakt (al dan niet de eigen werkplek, enz.) Hier kan ook de start gelegd worden voor een portfolio, waarmee de cursist doorheen de verschillende modules gaandeweg zijn/haar groei in competenties documenteert.

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.2 MODULE: OMGAAN MET DIVERSITEIT IN DE KINDEROPVANG (M SP G002 - 60 LESTIJDEN)

7.2.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module wordt de cursist zich bewust van de diversiteit in de kinderopvang: gezinnen met verschillende culturele achtergronden, verschillende gezinsvormen, maatschappelijk kwetsbare gezinnen, kinderen met specifieke zorgbehoeften,... en leert hij/zij op een respectvolle manier omgaan met alle betrokkenen. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.2.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.2.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
op een positieve, opbouwende manier omgaan met alle kinderen, ouders, collega's en anderen De cursist – Respecteert elke persoon – Staat open voor verschillende meningen over opvoeding – Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. – Helpt kinderen om respect te tonen voor anderen – Laat kinderen in de opvang, tijdens de activiteiten, op een positieve manier kennismaken met gelijkenissen en verschillen tussen kinderen, gezinnen en de wereld om hen heen – Respecteert de privacy van alle personen – Respecteert de thuistaal van elk kind	BC1	– Basiskennis van verschillende opvoedingsvisies – Basiskennis van Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind – Kennis van principes over omgaan met diversiteit in de kinderopvang: verschillende achtergronden, maatschappelijk kwetsbare gezinnen, kinderen met een beperking – Kennis van deontologisch handelen in de kinderopvang	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': Reik de nodige kaders aan m.b.t. opvoedingsvisies: pedagogisch raamwerk, verdrag van de rechten van het kind, principes over omgaan met diversiteit (DECET), deontologisch handelen. Zoek hiervoor praktische werkvormen: • Didactisch materiaal: zie verder 'relevante bronnen'; • Je kan bijv. ook beroep doen op een inclusiecoach, een ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting, interculturele medewerkers,...; • Je kan ook extramurosactiviteiten organiseren, bijv. bezoek aan een buurthuis, een asielcentrum, jeugdbeweging,...; • Werk zoveel mogelijk met casussen die de cursisten zelf meebrengen vanuit 'hun' werkplek/de kinderopvang die zij kennen; • Leer cursisten reflecteren over het verschil tussen 'feiten' en 'vooroordelen'; • MemoQ Dimensie (gezinnen en diversiteit) Besteed in deze module ook aandacht aan meertaligheid en aan respect voor de thuistaal van kinderen en ouders. Wijs de cursisten erop dat kinderen en hun ouders onderling de thuistaal mogen gebruiken. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekleren: Deze module zal doorgaans parallel met een aantal andere modules worden ingericht; vraag aan cursisten om tijdens hun activiteiten op de werkplek, • concrete voorbeelden te verzamelen op het vlak van diversiteit, vooroordelen, (on)respectvolle omgang, ... en • bewuste, gerichte acties te ondernemen om de leerplandoelstellingen in de praktijk te brengen.

			Ondersteun cursisten om hun persoonlijk ‘groei’portfolio stelselmatig bij te houden, over de verschillende modules heen: alle leerervaringen op de werkplek zijn waardevol en dienen benut te worden in zowel de contactmomenten als in intervisie- of evaluatiemomenten. <u>Relevante informatiebronnen:</u> - https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/organisatie-en-administratie/privacy - https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/samenwerken-met-ouders/deontologie-de - Project ‘Kleine kinderen grote kansen’ - https://grotekansen.be/ - https://www.kindengezin.be/nl/thema/ontwikkeling-en-gedrag/taal-en-meertaligheid/meertalig-opvoeden - https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/pedagogische-aanpak - DVD Wiegenlied voor Hamza - DVD childcare stories - DVD Het verhaal van taal - Visietekst VVSG inclusieve kinderopvang - Handleiding VBJK inclusie van kinderen met specifieke zorgbehoeften - Boek 'samen verschillend - pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar' - de bundel 'gewoon anders, anders gewoon' (week van het IBO 2009) - In de Cahierreeks kindervopvan van uitgeverij Politeia: - o Sociale functie voor de kinderopvang - o Taal - <u>DECET</u>: Samen met DECET en partners bracht VBJK verschillende films en brochures uit en werkte men aan verschillende projecten over diversiteit.
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.3 MODULE: BASISPRINCIPES VAN PEDAGOGISCH HANDELEN (M SP G003 - 40 LESTIJDEN)

7.3.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerft de cursist inzicht in basisprincipes van pedagogisch handelen. De cursist leert in dagdagelijkse situaties kijken naar elk kind in zijn totaliteit: zijn welbevinden en betrokkenheid, zijn behoeften en zijn individuele ontwikkeling. De cursist krijgt methodieken aangereikt om het pedagogisch handelen af te stemmen op maat van elk kind. De klemtoon ligt in deze module op het leren observeren en reflecteren. De competenties die in deze module worden beoogd, kunnen zowel gericht zijn op de context van een opvang voor baby's en peuters als op de context van een opvang voor schoolgaande kinderen.

7.3.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.3.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier omgaan met alle kinderen, ouders, collega's en anderen De cursist - Respecteert elke persoon - Staat open voor verschillende meningen over opvoeding - Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Respecteert de privacy van alle personen	BC1	Kennis van de basisbehoeften en de algemene ontwikkeling van baby's, peuters en schoolgaande kinderen op fysiek, psychisch, sociaal-relatieel, emotioneel, communicatief, creatief en moreel vlak	Het gaat hier niet over de theoretische kennis, maar om een holistische manier van kijken naar het kind, naar de ontwikkeling en begeleiding van het kind. Vertrek altijd vanuit de praktijk om de ondersteunende kennis bij te brengen. Leer de cursisten steeds vertrekken vanuit de signalen van het kind, vanuit wat het kind doet, vanuit zijn interesses, noden en behoeften, vanuit zijn welbevinden en betrokkenheid. Reik cursisten handvatten aan om daar gepast op in te spelen (sensitieve-responsieve houding). Leer hen kinderen kansen geven om bijv. te exploreren (bijv. lichtknop aan/uit: is geen 'stout' gedrag □ geef het kind een zaklamp); leer hen kinderen uitdagen, ... Sensitieve responsiviteit: in deze module leert de cursist om sensitief te zijn (het opmerken) en in de specifieke modules pedagogisch handelen (BP of SK) leert de cursist ernaar handelen (responsiviteit). Om dit te bereiken, kan je de cursisten in deze module laten kennismaken met het pedagogisch raamwerk om - holistisch naar ontwikkeling te kijken vanuit de 4 ervaringsgebieden; - een holistische houding te leren aannemen gedurende alle opvangmomenten; - zich bewust te worden van de impact van de verschillende opvoedings- en begeleidingsstijlen op het algemeen welbevinden, de betrokkenheid en de ontwikkeling van het kind. Laat de cursisten kennis maken met de verschillende instrumenten om concreet met het pedagogisch raamwerk aan de slag te gaan: MeMoQ:
het gedrag van het kind observeren (individueel en in groep) en hierover reflecteren De cursist - Kijkt naar het gedrag van het kind en gaat na hoe het zich voelt en of het betrokken is op wat er om hem heen gebeurt - Kijkt naar de algemene ontwikkeling van elk kind - Besprekt wat hij gezien heeft met een collega/ de pedagogische ondersteuner - Vangt signalen van het kind op en besprekt deze met collega's - Herkent de symptomen van ziek zijn - Maakt kort verslag van hoe de dag voor het kind verlopen is	BC2	- Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen - Basisprincipes van pedagogisch handelen: positieve contacten stimuleren, ruimte en autonomie geven maar ook grenzen stellen, zorgen voor een positieve sfeer in de groep,... - Kennis van kindvolgsysteem - Kennis van observatietechnieken voor de kinderopvang	
de sociaal-emotionele behoeften van het kind herkennen De cursist - Heeft inzicht in basisprincipes van pedagogisch handelen - Merkt op als een kind bang, boos, blij of verdrietig is, verwoordt de gevoelens van het kind - Ziet probleemgedrag (bv. bijten,...) en conflicten (ruzie maken)	BC6		

			➤ In de module 'Basis pedagogisch handelen' wordt MeMoQ globaal toegelicht en worden de dimensies 1 (welbevinden) en 2 (betrokkenheid) behandeld; ➤ In de modules 'Pedagogisch handelen baby's en peuters' en 'Pedagogisch handelen schoolgaande kinderen' worden de dimensies 3 (emotionele ondersteuning) en 4 (educatieve ondersteuning) uitgediept. ➤ In de modules 'Spel baby's en peuters' en 'Spel schoolgaande kinderen' worden de dimensies 4 (educatieve ondersteuning) en 5 (omgeving) uitgediept; ➤ In de modules 'Omgaan met diversiteit in de kinderopvang' en 'Samenwerken met gezinnen en hun context' wordt dimensie 6 (gezinnen en diversiteit) uitgediept. • Licht ook ZIKO-VO kort toe. Het effectief toepassen ervan, zal in de specifieke modules 'Pedagogisch handelen baby's en peuters' en 'Pedagogisch handelen schoolgaande kinderen' aan bod komen. Wijs de cursisten erop dat er ingeval van verontrustende signalen, een specifieke procedure moet gevolgd worden: deze vind je op de website van Kind & Gezin: ABC-stappenplan verontrusting: https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/verontrusting-over-de-thuissituatie A staat hierbij voor Aandacht (signalen opvangen): dit behandel je best in de module(s) Pedagogisch handelen; B staat hierbij voor Bespreken (in het team): dit behandel je best in de module Samenwerken in het team en interdisciplinair; C staat voor Communicatie (met de ouders): dit behandel je best in de module Samenwerken met gezinnen en hun context. <u>Relevante informatiebronnen:</u> - https://www.lannoo.be/nl/ervaringsgericht-werken-de-voorschoolse-kinderopvang - https://www.kiddo.net/holistisch-kindbeeld-wat-is-dat-voor-iets/1027895 - http://pdf.swphost.com/kiddo/2015/KIDDO1/VLWisselnr12015Eindelijkeenpedagogischraamwerk.pdf - https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/pedagogische-aanpak/het-pedagogisch-raamwerk - Zigzagproject: https://www.swpbook.com/boeken/103/pedagogiek/1566/documenteren-voor-jonge-kinderen
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.4 MODULE: SAMENWERKEN MET GEZINNEN EN HUN CONTEXT (M SP G004 - 60 LESTIJDEN)

7.4.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist op een opbouwende manier samenwerken met gezinnen, en de ouders als eerste opvoeders van de kinderen erkennen. Overleg met ouders en ouderparticipatie staan centraal. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.4.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.4.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier omgaan met alle ouders De cursist – Respecteert elke persoon – Staat open voor verschillende meningen over opvoeding – Reflecteert over de eigen manier van omgaan met ouders. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. – Respecteert de privacy van alle personen	BC1	– Basiskennis van lokale context waarin kinderen opgroeien – Kennis van communicatie met ouders in de kinderopvang – Kennis van deontologisch handelen in de kinderopvang	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': Vertrek van contacten met ouders op de werkplek en oefen met cursisten de verschillende soorten gesprekken in (bijv. via rollenspelen): informatieve gesprekken, adviesgesprekken en slechtnieuwsgesprekken, omgaan met klachten of bezorgdheden. Reik handvatten aan om professioneel mondeling en schriftelijk te communiceren met ouders, met aandacht voor de verwoording en de context van de ouders. Denk ook aan pictogrammen, heen- en weerschriftje, digitale media,... Wijs ook op de meerwaarde van het pedagogisch documenteren van wat het kind beleeft, ervaart, kan en doet. Reik methodieken aan om ouders met elkaar in contact te brengen, om ouderparticipatie te bewerkstelligen, om ouders te ondersteunen in de opvoeding (empowerment). De cursist dient hierbij rekening te houden met: - o opvoedingsstijlen - o gezinsdynamieken - o gezinsvormen - o deontologisch handelen - o context waarin kinderen opgroeien. Maak gebruik van het luik 'ouders' in het pedagogisch raamwerk en in MemoQ (dimensie 6); je vindt er ook voorbeelden van gedragsindicatoren. Benoem expliciet een aantal 'probleem'situaties die cursisten niet steeds op hun werkplek meemaken; dit geeft cursisten een vollediger beeld van welke situaties zich kunnen voordoen en bespreek met hen hoe ze daar dan kunnen mee omgaan (bijv. moeilijkheden om factuur te betalen, advies voor doorverwijzing, echtscheiding ...)
samenwerken met ouders en hen erkennen als eerste opvoeder De cursist – Erkent en waardeert ouders als eerste opvoeder – Stelt vragen over de aanpak en de gewoonten van de baby/peuter (eten, drinken, slapen, spelen, troosten, zindelijk worden,...) of over de gewoonten van het schoolgaande kind en over de verwachtingen van ouders ten aanzien van de opvang – Overlegt met de ouders over een aanpak van het kind in de opvang – Vertelt hoe het kind zich voelt in de opvang en waarmee het bezig is geweest – Werkt samen met ouders op basis van vertrouwen – Vraagt feedback aan ouders over de opvang en reageert hier gepast op of gaat er constructief mee om – Luistert actief naar wensen, bezorgdheden, klachten of problemen van ouders – Stelt ouders onderling aan elkaar voor en stimuleert ontmoeting tussen ouders	BC8	– Kennis van Nederlands (kan zich spontaan uitdrukken. Zij/hij kan een conversatie voeren met de ouders. Kan korte verslagen en mededelingen noteren) – Kennis van ouderparticipatie en opvoedingsondersteuning	

			Wijs de cursisten erop dat er ingeval van verontrustende signalen, een specifieke procedure moet gevolgd worden: deze vind je op de website van Kind & Gezin: ABC-stappenplan verontrusting: https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/verontrusting-over-de-thuissituatie A staat hierbij voor Aandacht (signalen opvangen): dit behandel je best in de module(s) Pedagogisch handelen; B staat hierbij voor Bespreken (in het team): dit behandel je best in de module Samenwerken in het team en interdisciplinair; C staat voor Communicatie (met de ouders): dit behandel je best in de module Samenwerken met gezinnen en hun context. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekieren: - De leerplandoelstelling BC8 (samenwerken met ouders en hen erkennen als eerste opvoeder) kan perfect integraal via werkplekieren worden gerealiseerd. - Attendeer cursisten erop dat ze tijdens het werkplekieren, hun communicatie met de ouders steeds goed vooraf overleggen met de verantwoordelijke teneinde de met de ouders opgebouwde relatie niet te hypothekeren. - Bouw geleidelijk op: van 'aanwezig zijn' bij contacten met ouders tot zelf gesprekken voeren (mits voorafgaand overleg met de verantwoordelijke); van informatieve gesprekken tot 'slecht nieuws' gesprekken (bijv. kind is gevallen, kind had koorts, kind heeft altijd enkel 'ongezonde voeding' mee,...). <u>Relevante bronnen:</u> - Website van expertisecentrum voor opvoedingsondersteuning Vlaanderen: www.expoo.be - Kinderopvang en ontmoeting. Het verhaal van Wigwam, een open huis voor het hele gezin (met DVD) – Uitgeverij Clavis (i.s.m. met K&G en KU Leuven) - Voor opvoedingsondersteuning: Huis van het Kind, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, opvoedingswinkel - Marijke Bisschop en Theo Compennolle. <i>Je kind kan het zelf</i>.
--	--	--	---

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.5 MODULE: SAMENWERKEN IN HET TEAM EN INTERDISCIPLINAIR (M SP G005 – 30 LESTIJDEN)

7.5.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist, in het belang van het kind, constructief samenwerken in een team en met externen: informatie uitwisselen, overleggen, afspraken maken, feedback geven en ontvangen en gepast omgaan met conflicten. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.5.2 BEGINSITUATIE

Om tot de stage en het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.5.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
op een positieve, opbouwende manier omgaan met alle collega's en anderen De cursist – Respecteert elke persoon – Staat open voor verschillende meningen over opvoeding – Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. – Respecteert de privacy van alle personen	BC1	– Basiskennis van organisaties waarmee je in de kinderopvang samenwerkt – Kennis van deontologisch handelen in de kinderopvang – Kennis van basismethoden voor (zelf)reflectie	Maak hier een ervaringsgerichte ' doe '-module van. Je kan bijv. een project (een voorstel van een activiteit met externe partners) laten uitwerken en de 'theorie' koppelen aan situaties die zich hebben voorgedaan en daarover reflecteren. Ter inspiratie: DVD De Knopjesman van VBJK Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': - Vertrek maximaal vanuit de ervaringen van cursisten op de werkplek; - Laat cursisten reflecteren over hoe de samenwerking/het teamoverleg verloopt, welke rollen de verschillende collega's opnemen, welke de eigen inbreng van de cursist is of kan zijn, of men vanuit een gedeelde visie werkt...; - Reik werkvormen aan om actief en constructief deel te nemen aan een overleg of vergadering, actief te luisteren, tot een besluit of consensus te komen,...; - Attendeer de cursisten erop dat het overleg en de samenwerking steeds in het belang van (de opvang van) het kind moet bekeken worden; - Conflicthantering: vertrek van voorbeelden van conflicten of meningsverschillen (bijv. over opvoedingsstijlen,...) vanuit de reële ervaringen van cursisten op de werkplek en bediscussieer hoe men daar dan best mee omgaat, reik handvatten aan; - Gebruik bijv. de axenroos van Cuvelier, de roos van Leary, de hoeden van De Bono... als hulpmiddelen voor zelfreflectie;
samenwerken met anderen in functie van de opvang van het kind De cursist – Werkt activiteiten uit met medewerkers van organisaties en scholen in de buurt – Wisselt informatie uit – Neemt met kinderen (en/of ouders) deel aan activiteiten in de buurt – Werkt op vraag van ouders samen met anderen (bv. als een kind specifieke zorg nodig heeft): past gemaakte afspraken toe, wisselt informatie en ervaringen uit, overlegt over de aanpak van het kind	BC9		

samenwerken, feedback geven en afspraken maken De cursist - Overlegt met collega's, pedagogisch ondersteuner over de aanpak en opvolging van kinderen (individueel of groep) - Bespreekt met collega's, pedagogisch ondersteuner het omgaan met ouders, collega's en anderen - Houdt rekening met de gevoeligheden en de verscheidenheid aan mensen - Geeft conflicten tijdig aan en maakt ze bespreekbaar - Geeft en aanvaardt feedback	BC10		- Leer cursisten organisaties kennen waarmee kan samengewerkt worden (sociale kaart). Wijs de cursisten erop dat er ingeval van verontrustende signalen, een specifieke procedure moet gevolgd worden: deze vind je op de website van Kind & Gezin: ABC-stappenplan verontrusting: https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/verontrusting-over-de-thuissituatie A staat hierbij voor Aandacht (signalen opvangen): dit behandel je best in de module(s) Pedagogisch handelen; B staat hierbij voor Bespreken (in het team): dit behandel je best in de module Samenwerken in het team en interdisciplinair; C staat voor Communicatie (met de ouders): dit behandel je best in de module Samenwerken met gezinnen en hun context. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'werkplekleren': - Stimuleer cursisten om op de werkplek actief deel te nemen aan teamoverleg of aan overleg met externe organisaties,... - Omgaan met feedback: ➤ stimuleer cursisten om zelf feedback te vragen over hun functioneren op de werkplek als teamlid; ➤ stimuleer cursisten om zelf feedback, suggesties te geven aan het team; ➤ stimuleer cursisten die niet een team werken, om feedback te vragen over hun samenwerkingsvaardigheden aan bijv. de pedagogische coach, hun dienstverantwoordelijke,... - De cursist moet de deontologische code en de privacyvereisten toepassen in concrete situaties aan de hand van concrete gedragsindicatoren - Mogelijke insteken ➤ Met wie wordt er op die werkplek wel/niet samengewerkt? (logopedist, kinesist,...) ➤ Welke vormen van samenwerking met externe organisaties zie je daar (bijv. bezoek aan een WZC, pleegzorg, lokale buurtwerking, huis van het kind...) ➤ Met welke andere personen of instanties zou er ook nog kunnen worden samengewerkt in de context van jouw werkplek? ➤ Welke instrumenten worden er op de werkplek gebruikt om informatie met elkaar te delen? (logboek, computer,...)
---	------	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.6 MODULE: COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN IN DE KINDEROPVANG (M SP G006 - 20 LESTIJDEN)

7.6.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist helder, doelgericht en empathisch communiceren.

7.6.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.6.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
helder, doelgericht en empathisch communiceren De cursist - Gebruikt een gepast medium om een boodschap passend over te brengen - Brengt een boodschap correct en helder over - Luistert actief en gericht - Houdt in de communicatie rekening met mogelijke verschillen in cultuur en achtergrond van de gesprekspartner(s) (kinderen, ouders, collega's en anderen) - Communiceert doelgericht, met aandacht voor lichaamstaal - Bouwt een duurzaam contact op met de gesprekspartner(s) - Noteert korte verslagen en mededelingen - Respekteert in de communicatie de privacy van alle personen	<i>BC17</i>	- Basiskennis van communicatietechnieken en -stijlen - Kennis van Nederlands - Kennis van informatiebronnen - Kennis van deontologisch handelen in de kinderopvang	Maak van deze module een echte 'doe'-module: - Grijp de dagdagelijkse communicatie binnen de klasgroep aan om bepaalde principes bij te brengen en in te oefenen. - Leer de cursisten ook reflecteren over de mate waarin zij zelf al helder, doelgericht en empathisch communiceren; gebruik vormen van peer-evaluatie: hoe komt mijn manier van communiceren bij mijn medecursisten over? Medecursisten zijn prima informatiebronnen! - Vanuit die reflectie formuleren cursisten eigen actiepunten m.b.t. het werken aan hun communicatieve vaardigheden, die actiepunten passen ze in de volgende lessen toe. - Laat de cursist zijn/haar evolutie bijhouden en (zelf) evalueren in een 'groei'portfolio: formuleer concrete gedragsindicatoren m.b.t. de te bereiken leerplandoelen. - Maak het uitdagend voor de cursist door die gedragsindicatoren op de werkplek af te toetsen: passen ze wat ze in de klas doen ook op de werkplek effectief toe? - Je kan ook gebruik maken van rollenspelen. - Aan de communicatieve vaardigheden kan je perfect module-overschrijdend werken (bijv. via projecten en/of het werken met een groeiportfolio,...). Wat de leerinhouden betreft, denk o.a. aan: - actief luisteren - communicatieschema - ik-boodschappen en de verbindende communicatie - binnenkant- buitenkant-overkant (bedoeling en effect) - communicatiestijlen - vaardigheid in feedback geven / krijgen

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.7 MODULE: KWALITEITSVOL WERKEN IN DE KINDEROPVANG (M SP G007 - 60 LESTIJDEN)

7.7.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist reflecteren over een visie op en kwaliteit van kinderopvang. De cursist leert werken aan het voortdurend verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.7.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.7.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
op een positieve, opbouwende manier omgaan met alle collega's en anderen De cursist – Respecteert elke persoon – Staat open voor verschillende meningen over opvoeding – Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. – Respecteert de privacy van alle personen	BC1	– Basiskennis van vormen van kinderopvang – Kennis van basismethoden voor (zelf)reflectie	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': Verken met de cursisten de regelgeving m.b.t. de verschillende vormen van kinderopvang; leer hen betrouwbare bronnen kiezen en raadplegen. Laat de cursisten kennismaken met bestaande instrumenten voor reflectie en voor het werken aan kwaliteit in de kinderopvang zoals MeMoQ, ZIKO. Beperk je in deze module tot het schetsen van het algemeen kader (resp. inspectie- en zelfevaluatie-instrument). De inhoudelijke uitdieping gebeurt o.a. in de modules Pedagogisch handelen en Spel. Wijs erop dat een kinderopvang >18 kinderen een kwaliteitshandboek moet hebben. In het algemeen heeft elke kinderopvang wel een uitgeschreven visie, missie en waarden. Deze documenten kunnen als basis dienen voor reflectie. Om zaken vanuit verschillende standpunten te leren bekijken, is WANDA (Waarderen, Analyseren en Daden Waarderende praktijkanalyse) een geschikt instrument. Laat cursisten zelf situaties/casussen aanbrengen vanuit hun ervaringen op de werkplek en laat hen de visies van verschillende werkplekken vergelijken en bediscussiëren. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekleren: De cursisten toetsen de dagelijkse praktijk op de werkplek, aan de visie, missie, waarden van de kinderopvang waar ze aan werkplekleren doen. De cursisten toetsen hun eigen handelen aan de visie, missie, waarden van de werkplek. De cursisten worden aangezet tot kritische zelfreflectie over hun eigen handelen via zelf geformuleerde concrete verbeteracties (cf. groeiportfolio). De cursisten gaan op de werkplek in overleg met de collega's en/of met de pedagogisch begeleider over mogelijke verbeterpunten, hetzij m.b.t. het eigen handelen (feedback vragen en ontvangen), hetzij m.b.t. de werking van de kinderopvang (feedback geven).
over de werking van de kinderopvang reflecteren en bijdragen tot het verbeteren van de kinderopvang De cursist – Stelt het eigen handelen in vraag – Luistert actief – Bekijkt een probleem door de bril van de verschillende betrokken personen (bijvoorbeeld het kind, zijn ouders, een collega,...) – Zoekt in overleg met collega's, of de pedagogische ondersteuner naar een gezamenlijke oplossing – Verbeter het eigen handelen – Bedenkt samen met collega's verbeterpunten voor de werking van de opvang.	BC11		

			Stimuleer de cursisten om een reële en haalbare verbetersuggestie voor de werkplek te bedenken. In de stagemodule kunnen ze een verbeterpunt ook concreet uitwerken. Relevante informatiebronnen: de websites van: Kind en Gezin Topzet Agentschap Innoveren en ondernemen - kinderopvang UNIZO Unieko Mentes website onthaalouders
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.8 MODULE: EHBO EN LEVENSREDDEND HANDELEN (M SP G008 - 20 LESTIJDEN)

7.8.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist noodsituaties herkennen en er gepast op reageren. Hij/zij leert eerste hulp verlenen in levensbedreigende en niet-levensbedreigende situaties.

7.8.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.8.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
levensbedreigende en niet-levensbedreigende noodsituaties herkennen en op de gepaste manier ingrijpen De cursist - Past de basisprincipes van eerste hulpverlening toe - Verleent eerste hulp in noodsituaties - Past elementaire EHBO-vaardigheden zelfstandig toe - Schat in of medische of andere hulp moet ingeroepen worden - Neemt preventieve maatregelen om noodsituaties te voorkomen	BC18	- Basiskennis EHBO - Kennis van levensreddend handelen van 0 tot 12 jaar	Levensbedreigend versus niet levensbedreigend Levensreddend handelen: • basisprincipes van EHBO • reanimatie baby-peuter/kind volgens ERC- richtlijnen • verstikking • bloedingen • stabiele zijlig • evacuatie/Rautek Niet levensbedreigende situaties (deze lijst is niet limitatief): • adem inhouden • verslikking • vreemd voorwerp in neus/oog/oor • wondzorg (snijwonde/schaafwonde/brandwonde/bijtwonde/steek- en splinterwonde, scheurwonde) • insectenbeten (teek/wesp/...) • vergiftiging • kneuzingen/breuken • zonnesteek/hitteslag • allergische reacties • ... Algemeen: • preventieve maatregelen - maatregelen om besmetting te voorkomen • preventieve maatregelen om levens- en niet levensbedreigende situatie te voorkomen (nuttige tips en aandachtspunten) • kennis EHBO-koffer en verbandmateriaal • verbandtechnieken • crisisprocedures (risico-analyse, grensoverschrijdend gedrag, ...) Shaken Infant Syndrome (Schudden is Schaden) en Wiegendood (SIDS) (wat het is en hoe ingrijpen) zullen aan bod komen in de specifieke module Verzorging baby's

			en peuters; tips om wiegendood te voorkomen door regelgeving rond bedjes, materiaal in het bed, ... worden behandeld in de specifieke module Indeling tijd en ruimte baby's en peuters. Didactische tips: - Maak gebruik van leerpaden, instructiefilmpjes, demo's, groepswork, ... - Laat cursisten zelf de technieken inoefenen op aangepaste oefenpoppen: gebruik reanimatiepoppen die waarheidsgetrouw zijn t.o.v. de opgevangen kinderen - Praktijklessen met evaluatie van de CPR techniek, ingrijpen bij verstikken, => kan ook (deels) via peer-assessment - Wijs op het belang van 'durven handelen in nood' <u>Relevante informatiebronnen:</u> - Info K&G - Info Rode Kruis/Vlaamse Kruis/ rescue/... - Antigifcentrum - Filmpjes met uitleg over SIS en de gevolgen van schudden <u>Noodzakelijke of nuttige materialen:</u> - EHBO-materiaal / verbandkoffer - Leerboeken Rode kruis/Vlaams Kruis /... - ERC richtlijnen - Verbandmateriaal (inoefening) - Lavabo met stromend water
--	--	--	---

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.9 MODULE: BASIS VERZORGING (M SP G009 – 30 LESTIJDEN)

7.9.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist de basisprincipes met betrekking tot verzorging, hygiëne, preventie en ergonomie toepassen. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.9.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.9.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
de basisprincipes van verzorging toepassen De cursist – Werkt methodisch – Werkt hygiënisch – Werkt veilig – Werkt belevingsgericht – Bevordert de zelfstandigheid en geeft inspraak – Geeft comfort – Werkt ergonomisch – Werkt economisch – Werkt ecologisch – Biedt totaalzorg	<i>BC19</i>	– Kennis van methodisch handelen – Kennis van de basisprincipes van verzorging – Kennis van de gangbare procedures m.b.t. hygiëne – Kennis van heffen en tillen van kinderen – Kennis van ziektepreventie en gezondheidsbevordering bij kinderen (dieet, culturele achtergrond of opvattingen) – Kennis van procedures om de veiligheid van de kinderen te garanderen	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden ‘niet-werkplekleren’: Wijs cursisten op het belang van totaalzorg en van kijken vanuit een holistische visie (fysiek, psychisch en sociaal welbevinden). Vertrek vanuit voorkennis en eerdere ervaringen van cursisten. Geef cursisten handvatten mee rond methodisch werken en handelen: • Schema opbouwen met info vanuit de ervaringen en verbeterpunten van cursisten; • Stappenplan opbouwen voor een eenvoudige zorgtaak Dit kan bijv. via een leerpad, een rangschikking van logische opeenvolgende stappen, een casus waarbij zij structuur moeten aanbrengen vanuit methodisch handelen,... Leer cursisten de basisprincipes voor verzorging herkennen en benoemen vanuit praktijksituaties, casussen, ... Kan ook verwerkt worden via een leerpad, fotoronde of -puzzel, casus, Besteed extra aandacht aan: • Hygiëne: ○ Belang van goede persoonlijke hygiëne + beroepshygiëne; ○ Algemene hygiëne m.b.t. het uitvoeren van een veilige zorg en preventie van besmetting tijdens het verzorgen (kennis overdracht van infecties): cf. Ziektes voorkomen in de kinderopvang. 10 vuistregels Hou er rekening mee dat dit ook nog aan bod komt in de specifieke modules ‘Indeling tijd en ruimte’ en vermijd overlap. Hygiënisch werken is altijd uiterst belangrijk, niet alleen in tijden van epidemie/pandemie! • Ergonomie: tilprincipes en aandachtspunten. Ergonomie in de kinderopvang en maatregelen rond aanpassen van de werkomgeving i.f.v. ergonomisch werken – vraag hier zeker aandacht voor wanneer de cursist naar de werkplek gaat!

		- Hoe zelfredzaamheid bevorderen bij kinderen: stappenplan aanleren nieuw gedrag i.f.v. verzorging; weet dat dit ook wordt behandeld in de specifieke modules BP en SK: vermijd overlap. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden ‘werkplekieren’: Hier moet de cursist de basisprincipes verzorging toepassen in alle dagdagelijkse handelingen met extra aandacht voor: Hygiëne: - Adviezen van K&G toepassen bij het uitvoeren van veilige zorg - Persoonlijke hygiëne + beroepshygiëne opvolgen toepassen - Handhygiëne (begeleider en kind) !!! De cursist moet zich de preventiemaatregelen eigen aan de werkplek eigen maken en toepassen. Ergonomie: toepassen van de tilprincipes in de authentieke situaties. Aandacht voor werkhoogte, werkhouding, zoeken naar meest ergonomische manier van werken. Ook aandacht voor doordachte inrichting en organisatie van werkomgeving; stimuleer cursisten om aanpassingen te doen (of voor te stellen) waar mogelijk. Leer de cursist de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van het kind bevorderen. De cursist moet hier het methodisch handelen (gestructureerd en goed voorbereid) toepassen en bijsturen door de dagelijkse ervaringen en tips bij verzorging op de werkplek. <u>Relevante informatiebronnen:</u> - Website K&G - Infomap Kind en Gezin - Website overheid ergonomisch werken in kinderopvang: https://werk.belgie.be/sites/default/files/nl/modules_pages/publicaties/document/prevdos_prevrug/kinderopvang.pdf (bruikbaar voor de cursisten) https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/publications/NL/MSAkinderopvang.pdf (lange versie) - Websites Nederland: https://www.kinderopvang-werkt.nl/gezond-en-veilig-werken/arbocatalogus-kinderopvang/praktische-tips https://www.kinderopvangtotaal.nl/tips-om-gezonder-te-werken-in-de-kinderopvang-2720805w/ - Tilwijzer: https://www.yumpu.com/nl/document/read/40183308/tilwijzer-voor-het-werken-met-kinderenpdf-risico-monitornl - DVD Ergonomie Kinderlijk eenvoudig - Tijdschrift Kiddo
--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.10 MODULE: BEGELEIDE INTERVISIE KINDERBEGELEIDER 1 (M SP G010 - 10 LESTIJDEN)

7.10.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module reflecteert de cursist over zijn leerproces als begeleider in de kinderopvang. De cursist leert het eigen handelen bijsturen om het professioneel handelen voortdurend te verbeteren.

7.10.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.10.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier omgaan met collega's en anderen De cursist – Respecteert elke persoon – Staat open voor verschillende meningen over opvoeding – Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. – Respecteert de privacy van alle personen	BC1	– Kennis van basismethoden voor (zelf)reflectie	De inhoud van deze module komt vanuit de cursisten: hún ervaringen, hún noden,... Bouw de intervisiemomenten gradueel op: vertrek van het 'ik' en van het zichzelf een spiegel voorhouden (eigen draagkracht en draaglast) tot en met het meedenken en meereflecteren over het handelen van medecursisten. Via intervisie worden ervaringen verder geanalyseerd en wordt het handelen geëvalueerd en bijgestuurd. De cursist kan aan de hand hiervan het eigen 'groeï'portfolio verder aanvullen (welke acties om verder te groeien in functie van het bereiken van de competenties).
over het eigen handelen en functioneren reflecteren en het eigen functioneren in de kinderopvang verbeteren De cursist – Stelt het eigen handelen in vraag – Luistert actief – Bekijkt een probleem door de bril van de verschillende betrokken personen (bijvoorbeeld het kind, zijn ouders, een collega,...) – Verbeterd het eigen handelen	BC11		Mogelijke methoden voor zelfreflectie: - WANDA - kernkwadranten van Ofman - de 'draagkrachtmatrix' van VBJK,... (Bouwen aan je eigen draagkracht) - Talentenspel (downloadbaar via Klas cement) Kwaliteitenspel (G. Gerrickens) (downloadbaar via Klas cement) Het Kwaliteitenspel bestaat ook in een kinderversie waarmee je als activiteit aan de slag kan in een buitenschoolse kinderopvang: https://www.sensoa.be/materiaal/kinderkwaliteitenspel

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.11 MODULE: SPEL SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 019 - 80 LESTIJDEN)

7.11.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist via spel schoolgaande kinderen stimuleren in hun globale ontwikkeling. De cursist leert een speel- en leefomgeving creëren om bij schoolgaande kinderen intens spel tot stand te brengen. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekieren georganiseerd.

7.11.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekieren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.11.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier met alle kinderen omgaan tijdens spel- en andere activiteiten De cursist - Respecteert elke persoon - Staat open voor verschillende meningen over opvoeding - Kent de eigen manier van omgaan met kinderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Helpt kinderen om respect te tonen voor anderen - Laat kinderen in de opvang, tijdens de activiteiten, op een positieve manier kennismaken met gelijkenissen en verschillen tussen kinderen, gezinnen en de wereld om hen heen - Respecteert de privacy van elke persoon - Respecteert de thuistaal van elk kind	BC1	- Basiskennis van pedagogie - Kennis van basisinrichting van stimulerende speel- en leefomgeving voor schoolgaande kinderen (interessante hoeken, infrastructuur en uitrusting, materialen) - Kennis van basisbehoeften en de algemene ontwikkeling van schoolgaande kinderen - Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen - Kennis van observatietechnieken voor de kinderopvang	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekieren': Benader deze module zo praktijkgericht mogelijk. Benadruk bij je cursisten dat de focus van deze module ligt op: spelplezier en vrijetijdsbesteding. Benadruk ook dat 'kijken, luisteren en inspelen' de rode draad vormt doorheen deze module (de basis wordt gelegd in Basisprincipes pedagogisch handelen: sensitief-responsief). Moedig de cursisten aan om zoveel mogelijk te vertrekken vanuit de interesses, behoeften en zelf aangebrachte thema's van de kinderen en <i>niet</i> vanuit de 'klassieke' jaarthema's (Pasen, vaderdag,...), ook bij het begeleid aanbod. Benadruk het belang van spelimpulsen versus kant en klare activiteiten. <i>"Forceer me niet om te doen wat jij wil. Mijn hoofd en hart hebben andere dingen te doen"</i>
kinderen een gevarieerde vrije tijd aanbieden, hun ontwikkeling stimuleren en uitgaan van hun talenten en ondernemingszin De cursist - Kijkt naar de talenten van de kinderen en geeft hen op een leuke en uitdagende manier kansen om te spelen en zich te ontplooiën - Geeft kinderen ruimte om op hun eigen manier en volgens hun interesses te spelen, dingen te ondernemen - Richt de ruimte in met speelhoeken die aansluiten bij de interesses van en diversiteit onder de kinderen - Speelt mee en speelt in op datgene waarmee het kind bezig is, improviseert, is creatief en expressief	BC3	- Kennis van animatie- en spelvormen met schoolgaande kinderen - Kennis van informatiebronnen (sites om spelactiviteiten op te zoeken, bijscholingen, ...) - Kennis van taalstimulering en van het omgaan met meertaligheid - Kennis van Nederlands (kan zich spontaan uitdrukken. Zij/hij kan een conversatie voeren met de	Reik aan je cursisten volgende handvatten aan: <u>Spelen is leeftijdsgebonden</u> - je vertrekt altijd vanuit de behoeften van kinderen (kleuters hebben andere behoeften dan tieners, elk kind is ook anders!) <u>Een kind moet vrij kunnen spelen</u> - (kind kiest of het ingaat op het aanbod van de begeleiders, kind mag altijd stoppen tijdens een activiteit, kind moet zijn CREATIVITEIT kunnen uiten en begeleiders leggen het kind dus niets op, kind mag zelf materialen kiezen en kan ook zelf aan de materialen...) <u>Spelen moet altijd leuk zijn</u> - procesgericht spel - focus op het spelplezier en niet op een resultaat (zie lager) - pedagogisch documenteren - zichtbaar maken van welbevinden en betrokkenheid voor spel, tijdens spel en na spel.

- Bevordert de zelfstandigheid van de kinderen en helpt enkel wanneer nodig - Biedt activiteiten aan op maat van de kinderen en met een bepaalde uitdaging of moeilijkheidsgraad - Moedigt het kind aan tot initiatief - Organiseert en begeleidt activiteiten - Geeft kansen aan kinderen om hun sociale vaardigheden te oefenen, stimuleert positieve contacten tussen de kinderen onderling en stelt grenzen - Herkent de sociaal-emotionele behoeften van het kind en speelt hierop in.		kinderen en kan rapporteren aan anderen. Kan korte verslagen en mededelingen noteren)	Laat cursisten bij de voorbereiding van activiteiten vooral vertrekken vanuit het geobserveerde gedrag van het kind en vanuit de ideeën van de kinderen zelf (op de werkplek) (kijken en luisteren)! En vraag hen deze observaties/ideeën mee te brengen naar de les en laat hen op basis daarvan een activiteit uitwerken. Laat de cursist de activiteit op de werkplek uitvoeren en er hen zelf over reflecteren en bijsturen. Stimuleer cursisten om procesgerichte activiteiten aan te bieden die inspelen op het exploratiedrag van het kind i.p.v. productgerichte activiteiten (waar het eindresultaat belangrijk is). Laat cursisten zelf ook materialen en spelvormen ervaren, uitproberen, proeven: uit eenvoudige zaken kunnen heel leuke activiteiten ontstaan. Stimuleer het exploratiedrag en de creativiteit van de cursisten! Durf ook 'niet-typische' materiaalkeuzes suggereren (bijv. autobanden, paletten, deurklinken, buizen,...).
het kind bij al zijn activiteiten ondersteunen De cursist - Laat ruimte voor vrij spel en biedt keuzemogelijkheden - Speelt gericht mee (bijvoorbeeld voetballen) - Brengt iets vernieuwends aan bij het spel - Tilt en draagt de jonge kinderen - Werkt op kindhoogte - Neemt deel aan de spel- en bewegingsactiviteiten van de kinderen - Kijkt en luistert naar wat het kind probeert uit te drukken en speelt hierop in - Praat veel met het kind op alle momenten van de dag en maakt gebruik van een rijke taal (spreekt in volzinnen en geen kindertaal) - Zet een kind aan tot nieuwe, onbekende activiteiten (grenzen verleggen) - Communiceert met de kinderen, ouders en anderen - Zorgt voor structuur tijdens het opvangmoment - Zorgt ervoor dat de dagindeling duidelijk is voor het kind - Biedt variatie aan in het activiteitenaanbod	BC4		<i>“Spelen is de hoogste vorm van onderzoek.”</i> Leer cursisten om aan de kinderen de vrijheid te geven om zelf hun expressievormen te kiezen. <i>“De spelregels van de verbeelding staan nooit vast.”</i> Leer cursisten een stappenplan (spelfiche) opstellen, maar beklemtoon dat ze het kort houden en ook dat ze dit 'plan' moeten kunnen loslaten wanneer kinderen een heel andere richting uitgaan dan verwacht. Kijken-luisteren-inspelen! Maak gebruik van een aantal vaste rubrieken, bijv. - de aanleiding (observatie-vertrekpunt) - materialen - opstart/sfeerschepping/inkleding van de activiteit - wat denk jij dat de kinderen gaan doen na de opstart/sfeerschepping/inkleding? - indien nodig: spelimpulsen-prikkels - slot-afbouw - zelfevaluatie en reflectie (wat deden de kinderen tijdens de activiteit? Welke observaties van welbevinden en betrokkenheid deed je en brengen je op nieuwe ideetjes (=aanleiding nieuwe activiteit). Welke ervaringen deden kinderen op en hoe kan je hier in een vervolgactiviteit op inspelen (=aanleiding nieuwe activiteit). In het stappenplan ligt de focus op spelplezier (boeiend en uitdagend aanbod). Tijdens het spel kan je d.m.v. 'kijken, luisteren en bewust inspelen' kansen bieden t.a.v. verschillende ervaringsgebieden. Reik cursisten methodieken aan om kinderen te begeleiden zowel tijdens 'vrij spel' als tijdens andere activiteiten. Wijs er cursisten op dat je manier van begeleiden een invloed heeft op het verloop van het spel, met meer of minder ruimte voor creativiteit en inspraak van kinderen.

			<i>“Elk kind heeft 100 talen, en nog eens 100, nog eens 100 en nog eens 100 ... maar onze samenleving steelt er 99 van”.</i> Reik ook methodieken aan om (grotere) groepen en groepen met uiteenlopende leeftijden te begeleiden. Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekieren: - Vraag aan je cursisten om speelzones/speelruimte onder de loep te nemen: worden de kinderen uitgedaagd op de 4 ervaringsgebieden? Looplijnen? Kunnen de kinderen zelf aan de slag in de ruimte: hebben zij vrij toegang tot de materialen, materialen op kindhoogte, enz.? - Stimuleer je cursisten om vanuit observaties van kinderen, de speelzone(s) (eventueel opnieuw) uitdagend in te richten; raad je cursisten aan om eventuele suggesties voor de werkplek te bespreken/te overleggen met de werkplek. - Vraag aan je cursisten om aan de slag te gaan met de principes die in de 'klas' werden aangebracht. - Moedig cursisten aan om met de kinderen zoveel mogelijk mee te spelen en zelf ook (mee) te genieten van het spel. <i>“Wees diegene die jij nodig had toen je jong was.”</i> - Herinner cursisten eraan dat zij vanuit hun observaties en de ideeën van de kinderen heel de dag door, heel veel spelideeën kunnen opdoen. - Vraag cursisten om op de werkplek ook in te spelen op de thuistaal van de kinderen. - Laat de cursisten bijv. een project 'spel' uitvoeren in een kleuterklas en daarbij elkaar observeren en 'beoordelen'. Je kan dit binnen doen of op de speelplaats, of de kleuters naar het CVO laten komen. - Je kan de cursisten ook een themanamiddag laten uitwerken in de IBO. <u>Relevante informatiebronnen:</u> - Betekenisvol werken in buitenschoolse tijd, Jessica Schouten. - Begrijpen met je handen. Weterings Annet en Plamper Sabine. - Speelbank - https://www.speelplein.net - https://www.goegespeeld.be/ - https://www.arteveldehogeschool.be/risicovolspelen/ - Marijke Bisschop en Theo Compennolle. <i>Je kind kan het zelf.</i> - Spelotheek (een spelotheek bezoeken) - Diverse publicaties in de Cahierreeks Kinderopvang van uitgeverij Politeia: - o Meer buiten - o Speelkansen
--	--	--	--

			- Zigzagproject: https://www.swpbook.com/boeken/103/pedagogiek/1566/documenteren-voor-jonge-kinderen - https://vbjk.be/storage/files/dd185a79-43a9-4752-893f-f44c47898ea6/rapport-nederlandstalige-buitenschoolse-opvang-in-brussel-kinderen-en-ouders-over-opvang-en-vrije-tijd.pdf
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.12 MODULE: ZORG SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 020 - 30 LESTIJDEN)

7.12.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist op een gepaste manier zorg dragen voor de fysieke noden van schoolgaande kinderen. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.12.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.12.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
op een positieve, opbouwende manier met alle schoolgaande kinderen omgaan De cursist - Respecteert elk kind - Staat open voor verschillende meningen over zorg - Kent de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Helpt kinderen om respect te tonen voor anderen - Respecteert de privacy van alle personen	BC1	- Basiskennis van pedagogie - Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen - Kennis van kindvolgsysteem - Kennis van ziektepreventie en gezondheidsbevordering bij schoolgaande kinderen (dieet, culturele achtergrond of opvattingen) - Kennis van procedures om de veiligheid van schoolgaande kinderen te garanderen	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': De basisprincipes m.b.t. verzorging worden aangebracht in de module 'Basis verzorging'. In deze module 'Zorg schoolgaande kinderen' leer je de cursisten deze basisprincipes toepassen voor en met schoolgaande kinderen, in relatie tot hun basisbehoeften (bijv. belevingsgericht werken, taalstimulering,...). Geef aan de cursisten relevante basisinformatie mee over: - lichamelijke veranderingen (bijv. prepuberteit),... - persoonlijke hygiëne (handhygiëne, juiste toiletbezoek, tanden poetsen, nies- en hoesthygiëne) - stimuleren van zelfzorg op vlak van hygiëne en ergonomie - levensreddend handelen volgens de geldende ERC regels - het bevragen van aanpak/procedures voor kinderen met specifieke zorgbehoeften (bijv. ziek kind, diabetes, epilepsie, luizen/ astma/ eczeem/ mucoviscidose, medicatie,...) Reflecteer met de cursisten over de zorg op hun werkplek: is er oog voor welbevinden, betrokkenheid, zelfredzaamheid en inspraak van het kind, hoe wordt omgegaan met 'moeilijke eters',... Suggesties voor het luik werkplekleren: Op de werkplek heeft de cursist de kans om de basisprincipes m.b.t. zorg in de praktijk in te oefenen vanuit een holistische benadering. Wijs de cursist op het belang van ergonomisch werken voor zichzelf en voor het kind. Stimuleer cursisten om op alle mogelijke momenten de zelfredzaamheid van kinderen te bevorderen. Leer de cursisten alert zijn voor signalen van ziek zijn en erover rapporteren. Laat hen zeker vragen naar de aanpak/procedures op de werkplek voor kinderen met specifieke zorgbehoeften (bijv. ziek kind, luizen/ astma/ eczeem/ mucoviscidose,
voor de kinderen zorgen in functie van hun behoeften De cursist - Past de verzorging aan de behoeften van het kind aan - Ziet wat er gebeurt en speelt erop in - Geeft elk kind individuele aandacht - Helpt het kind om voor zichzelf te zorgen - Helpt - in samenspraak met de ouders - om de kleuter zindelijk te worden	BC15		

		medicatie,...) Wijs op het belang van 'durven handelen' in geval van ongevallen. <u>Relevante informatiebronnen:</u> Brochures & richtijnen Kind en Gezin: koorts, checklist hygiëne,...: https://www.kindengezin.be/nl/thema/gezondheid-en-vaccinatie/koorts-ziekte-en-medicatie/ziek Ziektes voorkomen in de kinderopvang. 10 vuistregels Marijke Bisschop en Theo Compennolle. <i>Je kind kan het zelf.</i>
--	--	---

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.13 MODULE: VOEDING SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 021 - 30 LESTIJDEN)

7.13.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist eetmomenten organiseren en begeleiden rekening houdend met voedings- of dieetvoorschriften. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.13.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken..

7.13.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen De cursist kan	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
op een positieve, opbouwende manier met alle kinderen, ouders, collega's en anderen omgaan De cursist - Respecteert elk kind - Staat open voor verschillende meningen over voeding - Kent de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Helpt kinderen om respect te tonen voor anderen - Respecteert de privacy van alle personen	BC1	- Basiskennis van pedagogie - Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen - Kennis van ziektepreventie en gezondheidsbevordering bij kinderen (dieet, culturele achtergrond of opvattingen)	<i>Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren':</i> Geef een aantal aandachtspunten mee m.b.t. voeding voor schoolgaande kinderen: je kan dit bijv. via een praktijkles doen. Denk o.m. aan: - gezond tussendoortje - gezonde lunchbox - voldoende drinken/gezonde dranken - basisprincipes gezonde voeding en gezond bewegen: gebruik actuele instrumenten en inzichten - voedselallergieën, intoleranties, religieus-cultureel gebonden richtlijnen - HACCP en voedselhygiëne - opwarmingstechnieken (bijv. traiteurmaaltijden) - overgewicht/suikerverslaving/anorexia
eetmomenten organiseren en begeleiden (vieruurtje, ev. lunch op woensdagmiddag) De cursist - Herkent de behoeften van kinderen aan eten, drinken en stemt de praktische organisatie hierop af - Organiseert het eetmoment voor een groep kinderen - Hanteert voedings- en dieetvoorschriften voor de kinderen - Begeleidt het eetmoment volgens de leeftijd, ontwikkeling en mogelijkheden van de kinderen - Helpt de kleuter om zelfstandig te eten en te drinken - Stemt de duur van het eetmoment af op de behoeften van het kind - Heeft tijdens het eetmoment aandacht voor de beleving van het kind	BC13	- Kennis van de basisprincipes van voedselveiligheid en -hygiëne - Kennis van procedures om de veiligheid van de kinderen te garanderen	Maak cursisten bewust van de verschillende voedingsbehoeften en -gewoontes bij kleuters, middengroep en tieners. Reflecteer met de cursisten over de bereiding, de organisatie en de begeleiding van de maaltijden op hun werkplek: is er oog voor welbevinden, betrokkenheid, zelfredzaamheid en inspraak van het kind, hoe wordt omgegaan met 'moeilijke eters',... <i>Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekleren:</i> Het begeleiden van het eetmoment is één van de eerste zaken waar cursisten actief bij betrokken worden op de werkplek: wijs er de cursisten op dat ze oog hebben voor welbevinden, betrokkenheid, zelfredzaamheid en inspraak van het kind, hoe omgaan met 'moeilijke eters',... Reik hen hiervoor concrete gedragsindicatoren aan (cf. groeiportfolio). Stimuleer cursisten om samen met de kinderen bijv. een 'gezond' kinderfeestje te organiseren, een gezonde lunchbox samen te stellen, pannenkoeken

			bakken,... Stimuleer hen om alle competenties in zo'n activiteit te integreren (ook die rond hygiëne, expressie,...). Relevante informatiebronnen: - 2 filmpjes over HACCP in de kinderopvang (van Voorzet): https://www.youtube.com/playlist?list=PLFam7eNeWT2hway1gOtfDM3njv15vsv7N - brochure Kind en Gezin: gezond eten en bewegen - https://www.gezondleven.be/settings/gezinsondersteuning/gezonde-kinderopvang - infomap kinderopvang, deel voeding: https://www.kindengezin.be/nl/thema/voeding - leermodule 'gezonde levensstijl' Kind en Gezin: https://www.kindengezinacademie.be/course/index.php?categoryid=2 - checklist voedselveiligheid gezinsopvang: https://www.kindengezin.be/sites/default/files/2021-05/voedselveiligheid-gezinsopvang-checklist.pdf - autocontrolelids FAVV baby's/peuters: http://www.favv.be/autocontrole-nl/gidsen/distributie/g041/_documents/G-041_NL_dd_29-05-2013.pdf - DVD Dat lust ik heel heel graag. Proeven en eten in de kinderopvang (VBJK) - Pedagogisch raamwerk: duurzame maatschappij. - Marijke Bisschop en Theo Compernelle. <i>Je kind kan het zelf.</i> - In de Cahierreeks Kinderopvang van uitgeverij Politeia: Omgaan met allergenen
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.14 MODULE: PEDAGOGISCH HANDELEN SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 022 - 60 LESTIJDEN)

7.14.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module verwerft de cursist inzicht in de globale ontwikkeling van schoolgaande kinderen. De cursist leert het welbevinden en de betrokkenheid van schoolgaande kinderen optimaliseren door positieve interactie te stimuleren en in te spelen op de sociaal-emotionele behoeften van het schoolgaande kind. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.14.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken..

7.14.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier met alle kinderen omgaan De cursist - Respecteert elk kind - Staat open voor verschillende meningen over opvoeding - Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Helpt kinderen om respect te tonen voor anderen - Laat kinderen in de opvang, tijdens de activiteiten, op een positieve manier kennismaken met gelijkenissen en verschillen tussen kinderen, gezinnen en de wereld om hen heen - Respecteert de privacy van alle personen - Respecteert de thuistaal van elk kind	BC1	- Basiskennis van pedagogie - Basiskennis van groepsprocessen - Kennis van de basisbehoeften en de ontwikkeling van kinderen uit de basisschool op fysiek, psychisch, sociaal-relatieel, emotioneel, communicatief, creatief en moreel vlak - Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen - Kennis van observatietechnieken voor de kinderopvang - Kennis van taalstimulering en van het omgaan met meertaligheid - Kennis van Nederlands (kan zich spontaan uitdrukken. Zij/hij kan een conversatie voeren met de kinderen en kan rapporteren aan anderen. Kan korte verslagen en mededelingen noteren)	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': In de module 'Basis pedagogisch handelen' leert de cursist holistisch kijken naar de algemene ontwikkeling ten aanzien van de verschillende ervaringsgebieden, alsook naar welbevinden en betrokkenheid. In deze module ga je dieper in op de ontwikkeling van 3-12jaar. Benader dit zeker niet als een theoretische cursus. Situeer een aantal mijlpalen en specifieke ontwikkelingsvragen (bijv. uitsluiten, pesten, verkennen van 'seksuele' grenzen, agressief gedrag,...) m.b.t. de ontwikkeling van kinderen van 3-12 jaar, maar wijs de cursisten erop dat elk kind uniek is en op zijn eigen tempo ontwikkelt. Vertrek altijd vanuit de praktijk: laat cursisten de kinderen observeren. Reik de cursisten een aantal handvatten aan om hun observaties te kunnen interpreteren en om vanuit een sensitieve-responsieve houding op de basisbehoeften of het gedrag van het schoolgaande kind in te spelen, met specifieke aandacht voor kleuters, middengroep, tieners. In deze module ga je de verschillende ervaringsgebieden verder uitdiepen; plaats daarbij de sociaal-emotionele ontwikkeling van schoolgaande kinderen centraal, zoals in het pedagogisch raamwerk. Denk hierbij o.a. aan nood aan autonomie, eigen inbreng, wenperiode bijv. bij overgang van kinderdagverblijf naar kleuterklas, bij eerste kennismaking met een opvang, ... Reik de cursist instrumenten aan om op een positieve en holistische manier naar de talenten en de eigenheid van het schoolgaande kind te kijken, bijv. ZIKO (zelfevaluatie-instrument voor de kinderopvang);
het gedrag van het kind (individueel en in groep) observeren, hierover reflecteren en zijn handelen hierop afstemmen De cursist - Kijkt naar het gedrag van de kinderen en gaat na hoe ze zich voelen en of ze betrokken zijn op wat er om hen heen gebeurt - Bespreekt wat hij gezien heeft met een collega/ de pedagogische ondersteuner en past waar nodig zijn manier van omgaan met het kind aan - Vangt signalen van het kind op en bespreekt deze met collega's en de ouders - Herkent de symptomen van ziek zijn	BC2		

aan kinderen kansen geven om hun sociale vaardigheden te oefenen, positieve contacten tussen de kinderen onderling stimuleren en grenzen stellen De cursist - Toont interesse en is alert voor wat er zich in de groep afspeelt - Zorgt voor een positieve sfeer in de groep - Stimuleert positieve contacten tussen kinderen onderling - Geeft kinderen ruimte om verdraagzaam te leren samen spelen - Stelt grenzen en leert kinderen omgaan met grenzen en het nemen van verantwoordelijkheden - Geeft kinderen inspraak in wat ze tijdens hun vrije tijd wensen te doen of niet te doen	BC5		- ZIKO-VO (VO=volgsysteem voor een individueel kind); de focus ligt voor het schoolgaande kind in de buitenschoolse opvang evenwel niet op het stimuleren van de ontwikkeling. - MemoQ dimensie 3 (emotionele ondersteuning) en dimensie 4 (educatieve ondersteuning). Reik de cursisten methodieken aan om een positieve manier met kinderen om te gaan en om kinderen met elkaar te leren omgaan, bijv. ik-boodschap, duidelijke instructies, actief luisteren, no-blame methode, stoplichtmethode ... Suggesties voor mogelijke werkvormen: - Een mogelijke werkvorm om specifieke opvoedingsvragen te behandelen (bijv. pesten) is bijv. in groepjes 1 vraag laten bestuderen - adhv structuur laten uitwerken – aan elkaar in de klas presenteren; elke cursist individueel per opvoedingsvraag (per presentatie) laten nadenken over: wat was nieuw voor je? Wat wist je al? Waar wil je nog meer over weten? (zo activeer je de cursisten tijdens de voorstellingen van een groepje) - Ervaringen en observaties vanuit de werkplek terugkoppelen in de klas. Laat cursisten bijv. voorbeelden verzamelen van wat zij opmerkten, welke acties zij hebben ondernomen om het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen te vergroten. Laat hen met de medecursisten bespreken welk het effect was, laat hen over elkaars ervaringen en acties reflecteren en elkaar feedback geven, zodat ze elkaar inspireren. - Bied de cursisten de gelegenheid om bijv. aan de hand van rollenspelen of casussen vanuit de werkplek, het verschil buitenkant/binnenkant te laten inoefenen (toepassingsniveau). Vaak gaan cursisten af op wat ze zien: leer hen verder kijken dan het gedrag en ook nadenken over wat een kind met dat gedrag wil duidelijk maken. - Voor de 'nestfunctie'/het thuisgevoel kan je eerst aan de cursisten zelf vragen wat zij nodig hebben om zich ergens thuis te voelen (vraag naar zeer specifieke details) en laat cursisten elk voorbeeld van zichzelf zo omvormen dat ze het kunnen toepassen op de werkplek. - Het onderwerp kindparticipatie kan je bijv. benaderen door cursisten regels en afspraken in de opvang samen met de kinderen te laten opstellen. Je kan dit ook via een simulatie-oefening in de klas doen: laat cursisten in groep afspraken opstellen voor een denkbare opvang en zowel het proces als het resultaat vervolgens samen evalueren. - Observatietechnieken: toepassen aan de hand van een opdracht (bijv. hoe wordt gereageerd in conflictsituaties?...) Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekleren: Laat cursisten kinderen observeren, hun gedrag interpreteren en erover rapporteren.
de sociaal-emotionele behoeften van het kind herkennen en hierop inspelen De cursist - Geeft elk kind het gevoel dat hij /zij welkom is en erbij hoort - Benadert elk kind op een positieve manier - Merkt op als een kind bang, boos, blij of verdrietig is, verwoordt de gevoelens van het kind - Reageert gepast als kinderen er nood aan hebben, geeft hen elk de nodige aandacht - Ziet probleemgedrag (bv. pesten,...) en conflicten (ruzie maken) en speelt hier gepast op in - Reageert rechtvaardig op conflictsituaties	BC6		
de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment begeleiden De cursist - Geeft nieuwe kinderen in de opvang de kans om te wennen en maakt hen wegwijs - Heet elk kind welkom en neemt afscheid als het weggaat - Vertelt aan ouders hoe het kind zich voelt in de opvang en waarmee hij/zij bezig is geweest - Noteert de aanwezigheden	BC12		

			Laat cursisten gericht het welbevinden en de betrokkenheid van schoolgaande kinderen observeren: Wat doet het kind? Is het welbevinden hier niet/wel groot; is het kind betrokken bij zijn spel of activiteit-> zijn interventies nodig? Zoja, welke (toegepast op dat specifieke kind)? Wat zijn noden en behoeften van het kind? Stimuleer cursisten om de collega's op de werkplek te bevragen over het hoe en waarom van hun aanpak van een kind/de kinderen. Laat de cursisten reflecteren over hoe zij het zelf zouden aanpakken om tegemoet te komen aan de behoeften van het kind. Leer hen verbetersuggesties formuleren. Relevante informatiebronnen: - Haim Omer. Nieuwe autoriteit/verbindend gezag voor het onderwijs. Paperback. ISBN 978-94-6337-071-4 - Zelf conflicten leren oplossen (diverse websites) - No blame-methode: - o https://diversiteitinactie.be/sites/default/files/0.01.%20De%20No%20Blame%20aanpak.pdf - o https://tumult.be/ondersteuning/kennis/pesten/no-blame/ - De axenroos is ook een bruikbare methodiek om onderlinge kindrelaties in kaart te brengen en om van daaruit een model van conflicthantering uit te werken - https://vbjk.be/storage/files/dd185a79-43a9-4752-893f-f44c47898ea6/rapport-nederlandstalige-buitenschoolse-opvang-in-brussel-kinderen-en-ouders-over-opvang-en-vrije-tijd.pdf
--	--	--	--

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.15 MODULE: INDELING TIJD EN RUIMTE SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 023 - 30 LESTIJDEN)

7.15.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module leert de cursist een aangename, hygiënische en veilige leefomgeving creëren. De cursist leert tijd en ruimte doelgericht gebruiken om de ontwikkeling van schoolgaande kinderen te ondersteunen en het werk van de kinderbegeleider efficiënter te maken. Deze module wordt voor minstens 50% onder de vorm van werkplekleren georganiseerd.

7.15.2 BEGINSITUATIE

Om tot het werkplekleren te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken.

7.15.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken (suggesties voor lesgevers)
De cursist kan voor een stimulerende, veilige, hygiënische en gezonde speelomgeving voor kinderen zorgen De cursist - Richt de ruimte in met speelhoeken die aansluiten bij de interesses van en diversiteit onder de kinderen - Zorgt voor een veilige omgeving en voor veilig materiaal voor kinderen en houdt toezicht - Past de basisprincipes ter preventie van ziekte en ter bevordering van de gezondheid toe - Gaat adequaat om met onverwachte situaties - Handelt volgens de voorgeschreven procedures als de veiligheid van een kind in gevaar is	BC7	- Kennis van basisinrichting van stimulerende speel- en leefomgeving voor kinderen (interessante hoeken, infrastructuur en uitrusting, materialen) - Kennis van ziektepreventie en gezondheidsbevordering bij kinderen (dieet, culturele achtergrond of opvattingen) - Kennis van procedures om de veiligheid van de kinderen te garanderen - Kennis van welbevinden en betrokkenheid van kinderen	Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden 'niet-werkplekleren': - Waarmee moet je rekening houden i.f.v. veiligheid (breng- en afhaalmoment, inrichting ruimte, speelmateriaal,...)? - Waarmee moet je rekening houden i.f.v. hygiëne (ruimte, speelmateriaal,...)? - Waarmee moet je rekening houden i.f.v. gezondheidsbevordering en ziektepreventie? - Hoe heeft de inrichting van de ruimte invloed op de rust- en bewegingsmomenten van kinderen? - Hoe heeft de inrichting van de ruimte invloed op de mogelijkheid om kinderen hun huiswerk te laten maken? - Hoe kan je de dagindeling afstemmen op de behoeften van de kinderen, zowel individueel als voor de groep? - Maak ruimte voor kinderparticipatie. Stem deze module zeker af met de module 'Spel' (overlap vermijden). Gebruik de van toepassing zijnde checklists m.b.t. veiligheid en hygiëne. In deze module ligt de focus op preventie . - Inrichten speelzones/hoekenwerking/keukengedeelte (i.f.v. permanent toezicht kunnen houden tijdens bijv. bij in- en uitschrijven) - veilig buiten en binnen spelen - veilig spelmateriaal - Impact van de ruimte op het tot rust komen dan wel het uitnodigen van kinderen tot beweging - Hygiëne van de ruimte en speelomgeving - Geldende procedures rond veiligheid
rust- en bewegingsmomenten organiseren De cursist - Herkent de behoeften van een kind aan rust - Zorgt ervoor dat kinderen die er nood aan hebben, kunnen rusten of hun huiswerk kunnen maken - Organiseert het rustmoment en houdt actief toezicht - Herkent de behoefte van het kind aan bewegen en geeft hen hiertoe de ruimte - Stimuleert het kind tot bewegen - Geeft kinderen ruimte om rond te hangen, niets te doen, vrij te spelen	BC14		

			Met 'het onderhouden van de leefruimte' (BC7) wordt niet enkel het poetsen bedoeld, maar ook hoe je een ruimte onderhoudt i.f.v. het gedrag van kinderen bijv. regelmatig overtollige prikkels wegnemen, onveilige materialen wegbergen.... Suggesties voor de invulling van het aantal lestijden werkplekieren: De leerplandoelstelling BC 14 kan integraal via werkplekieren worden gerealiseerd. Relevante informatiebronnen: In deze module is het vooral van belang dat cursisten weten dat er procedures bestaan en dat zij weten waar zij die kunnen vinden. Veilige leefomgeving: - https://www.kindengezinacademie.be/course/index.php?categoryid=5 - wegwijzer-toegangscontrole.pdf (kindengezin.be) Grensoverschrijdend gedrag: Crisis en grensoverschrijdend gedrag: procedures en melden Kind en Gezin ABC-stappenplan verontrusting: verontrusting-zelfstandige-onthaalouder-stappenplan.pdf (kindengezin.be) Actielijsten risicoanalyse Kind en Gezin Stimuleren van bewegen: Webshop Gezond Leven
--	--	--	---

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.16 MODULE: BEGELEIDE INTERVISIE KINDERBEGELEIDER SCHOOLGAANDE KINDEREN 2 (M SP 024 - 10 LESTIJDEN)

7.16.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module reflecteert de cursist over zijn leerproces als begeleider in de kinderopvang. De cursist leert het eigen handelen bijsturen om het professioneel handelen voortdurend te verbeteren.

7.16.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.16.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier omgaan met collega's en anderen De cursist - Respecteert elke persoon - Staat open voor verschillende meningen over opvoeding - Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Respecteert de privacy van alle personen	BC1	- Kennis van basismethoden voor (zelf)reflectie	De inhoud van deze module komt vanuit de cursisten: hún ervaringen, hún noden,... Bouw de intervisiemomenten gradueel op: vertrek van het 'ik' en van het zichzelf een spiegel voorhouden (eigen draagkracht en draaglast) tot en met het meedenken en meereflecteren over het handelen van medecursisten. Via intervisie worden ervaringen verder geanalyseerd en wordt het handelen geëvalueerd en bijgestuurd. De cursist kan aan de hand hiervan het eigen 'groei'portfolio verder aanvullen (welke acties om verder te groeien in functie van het bereiken van de competenties). Mogelijke methoden voor zelfreflectie: - WANDA - kernkwadranten van Ofman - de 'draagkrachtnap' van VBJK,... (Bouwen aan je eigen draagkracht) - Talentenspel (downloadbaar via Klasement) Kwaliteitspel (G. Gerrickens) (downloadbaar via Klasement) Het Kwaliteitspel bestaat ook in een kinderversie waarmee je als activiteit aan de slag kan in een buitenschoolse kinderopvang: https://www.sensoa.be/materiaal/kinderkwaliteitspel
over het eigen handelen en de eigen beleving van de situatie reflecteren De cursist - Gaat adequaat om met feedback - Evalueert het eigen handelen en stuurt het bij - Maakt een persoonlijke sterkte/zwakte analyse - Verbeterd het eigen functioneren in de kinderopvang	BC11		

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

7.17 MODULE: STAGE KINDERBEGELEIDER SCHOOLGAANDE KINDEREN (M SP 025 - 80 LESTIJDEN)

7.17.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

De cursist begeleidt en ondersteunt, binnen de context van de stageplaats, alle activiteiten in een opvang voor schoolgaande kinderen zoals een beginnend beroepsbeoefenaar. De cursist reflecteert over en draagt bij tot het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang binnen de context van de stageplaats. De onderliggende kennis wordt verworven in de modules waaraan die kennis gekoppeld is (zie overige modules hoger in dit document).

De cursist begeleidt op de stageplaats de kinderen van de basisschool buiten de schooltijd bij hun buitenschoolse activiteiten. Onder “buitenschoolse activiteiten” begrijpen we het geheel van formeel georganiseerde activiteiten voor kinderen, met inbegrip van de kinderopvang en de opvang lager onderwijs ([BOA-decreet](#), art. 2).⁵

7.17.2 BEGINSITUATIE

Om tot de stage te worden toegelaten, moet de cursist in het schooljaar waarin de opleiding wordt aangevat de leeftijd van 18 jaar bereiken..

7.17.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

De cursist kan	Code OP	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
binnen de context van de stageplaats, alle activiteiten met schoolgaande kinderen, ouders en collega's in een opvang voor schoolgaande kinderen begeleiden en ondersteunen	BC20	De keuze van de stageplaats gebeurt in samenspraak tussen de cursist en het CVO, op basis van het groeiportfolio en in functie van het leerproces.
binnen de context van de stageplaats, over de kwaliteit van de kinderopvang reflecteren	BC21	Hier wordt het geheel van het functioneren van de cursist geïntegreerd bekeken. Het is dan ook het meest logisch deze stagemodule op het einde van het opleidingstraject te organiseren.
binnen de context van de stageplaats, bijdragen tot het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang	BC22	Vanuit het full-time actief meedenken en meewerken binnen een kinderopvang en vanuit het reflecteren over de kwaliteit van de opvang, kan je de cursist suggereren om een zinvol verbeterproject(je) of verbeteracties voor de opvang uit te werken.

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

⁵ Een kleuterklas is géén opvang voor schoolgaande kinderen. Een opvang voor kinderen van de basisschool met kwaliteitslabel (zie [BOA-decreet](#)) daarentegen komt wel in aanmerking als stageplaats. Het agentschap Opgroeien kent een kwaliteitslabel toe aan organisatoren van kinderopvang die dat kwaliteitslabel aanvragen en die voldoen aan de kwaliteitsvoorwaarden. Meer info vind je op <https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/buitenschoolse-opvang-en-activiteiten>.

7.18 MODULE: BEGELEIDE INTERVISIE KINDERBEGELEIDER SCHOOLGAANDE KINDEREN 3 (M SP 026 - 10 LESTIJDEN)

7.18.1 ALGEMENE DOELSTELLING VAN DE MODULE

In deze module reflecteert de cursist over zijn leerproces als begeleider in de kinderopvang. De cursist leert het eigen handelen bijsturen om het professioneel handelen voortdurend te verbeteren.

7.18.2 BEGINSITUATIE

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.18.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen	Code OP	Te integreren ondersteunende kennis	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
De cursist kan op een positieve, opbouwende manier omgaan met collega's en anderen De cursist - Respecteert elke persoon - Staat open voor verschillende meningen over opvoeding - Reflecteert over de eigen manier van omgaan met kinderen, ouders, collega's of anderen. Accepteert dat zijn manier verschillend kan zijn van deze van anderen. - Respecteert de privacy van alle personen	BC1	- Kennis van basismethoden voor (zelf)reflectie	De inhoud van deze module komt vanuit de cursisten: hún ervaringen, hún noden,... Bouw de intervisiemomenten gradueel op: vertrek van het 'ik' en van het zichzelf een spiegel voorhouden (eigen draagkracht en draaglast) tot en met het meedenken en meereflecteren over het handelen van medecursisten. Via intervisie worden ervaringen verder geanalyseerd en wordt het handelen geëvalueerd en bijgestuurd. De cursist kan aan de hand hiervan het eigen 'groeï'portfolio verder aanvullen (welke acties om verder te groeien in functie van het bereiken van de competenties). Mogelijke methoden voor zelfreflectie: - WANDA - kernkwadranten van Ofman - de 'draagkrachtmap' van VBJK,... (Bouwen aan je eigen draagkracht) - Talentenspel (downloadbaar via Klascement) Kwaliteitspel (G. Gerrickens) (downloadbaar via Klascement) Het Kwaliteitspel bestaat ook in een kinderversie waarmee je als activiteit aan de slag kan in een buitenschoolse kinderopvang: https://www.sensoa.be/materiaal/kinderkwaliteitspel
over het eigen handelen en de eigen beleving van de situatie reflecteren De cursist - Gaat adequaat om met feedback - Evalueert het eigen handelen en stuurt het bij - Maakt een persoonlijke sterkte/zwakte analyse - Verbeterd het eigen functioneren in de kinderopvang	BC11		

N.B.: de bovenstaande leerplandoelstellingen moeten samen worden gelezen met de [context](#), [graad van autonomie](#) en [verantwoordelijkheden](#) zoals omschreven in de algemene doelstellingen van de opleiding onder hoofdstuk 6.

8 UITBREIDINGSMODULE: MENTOR OP DE WERKVLOER (UM SP C100 - 80 LESTIJDEN)

Opmerking vooraf:

Voor deze uitbreidingsmodule wordt het reeds [goedgekeurde leerplan](#) van de gelijknamige uitbreidingsmodule bij diverse opleidingen van het studiegebied Algemene Personenzorg overgenomen.

8.1 ALGEMENE DOELSTELLINGEN VAN DE MODULE

Binnen heel wat werksettings wordt het opnemen van het peter-/meterschap, het mentorschap of de coaching van nieuwe medewerkers een functiegebonden uitbreiding. In de uitbreidingsmodule “*Mentor op de werkvloer*” verwerft de cursist vaardigheden in het coachen van stagiairs en/of nieuwe medewerkers.

8.2 BEGINSITUATIE

De cursist beschikt over het certificaat van een opleiding waaraan de module Mentor op de werkvloer als uitbreidingmodule werd toegevoegd⁶ of voldoet aan één van de overige toelatingsvoorwaarden voor sequentieel geordende modules van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

8.3 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN SPECIFIEKE PEDAGOGISCHE-DIDACTISCHE WENKEN

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (BC), eigen doelen (ED) en uitbreidingsdoelstellingen (U) (steeds cursief) De cursisten kunnen	BC	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
	SP 001 en SP002 ⁷		
zich als mentor binnen een organisatie positioneren.	BC 21	• Organisatiecultuur • organisatiestructuur • Takenpakket van de mentor en mandaten.	Organogram, visie, missie, functieomschrijving, mentor, onderwijsleergesprek; ervaringsuitwisseling (kan ook extern).
het leer- en inwerkingsproces van stagiairs en nieuwe collega's op de verwachtingen van de organisatie afstemmen.	BC 22	Functiegesprek/planningsgesprek	• Functioneringscyclus • Rollenspel

⁶ Raadpleeg daartoe de interactieve tool op de website <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/volwassenenonderwijs>.

⁷ Code van de OP's Kinderbegeleider baby's en peuters en Kinderbegeleider schoolgaande kinderen

Leerplandoelstellingen met inbegrip van basiscompetenties (BC), eigen doelen (ED) en <i>uitbreidingsdoelstellingen (U) (steeds cursief)</i> De cursisten kunnen	BC	Leerinhouden	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
	SP 001 en SP002⁷		
			• Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) • Opleidingsplan • Persoonlijk Actieplan (PAP)
een stagiair of nieuwe collega in de organisatie inwerken. een stagiair of nieuwe collega tot zelfontplooiing aanzetten. een stagiair of nieuwe collega begeleiden en coachen.	BC 23 BC 24 BC 25	• Stappenplan: begin, tussentijdse evaluatie, feedbackgesprekken, bijsturing/opvolging • Ontwikkelingsgerichte instructie • Coachingsvaardigheden.	• Draaiboek • Cheque list • Kernkwadrant van Offman • Roos van Leary
een stagiair (mee) evalueren en beoordelen.	BC 26	• Functionerings- en evaluatiegesprekken • gedragsindicatoren als evaluatiecriteria • co-evaluatie	• Beoordelingsschalen • Functioneringslijsten
zijn eigen begeleidingsstijl als mentor kritisch evalueren en bijsturen.	BC 27	• Zelfreflectie	• Reflectiemethodieken • START-methodiek

8.4 SLEUTELVAARDIGHEDEN

Volgende sleutelvaardigheden komen aan bod in deze module:

Sleutelvaardigheid	Specificatie	Code
Beslissingsvermogen	In staat zijn een standpunt in te nemen of tot een handeling over te gaan, en er ook de verantwoordelijkheid voor op te nemen.	SV 04
Empathie	In staat zijn zich in te leven in iemands situatie, er begrip voor op te brengen en er tactvol mee om te gaan	SV 11
Verantwoordelijkheidszin	Aandacht hebben voor de consequenties van een taak en beslissingen nemen op basis van mogelijke consequenties ervan.	SV 31

9 BIJLAGEN

9.1 BIJLAGE 1: OVERZICHT MODULES

Kinderbegeleider baby's en peuters				Kinderbegeleider schoolgaande kinderen			
Modules (de modules met een verplicht aantal lestijden werkplekieren zijn in het groen gemarkeerd)	aantal lestijden			Modules (de modules met een verplicht aantal lestijden werkplekieren zijn in het groen gemarkeerd)	aantal lestijden		
	Stan- daard	verkort	verlengd		Stan- daard	verkort	verlengd
G De kinderopvang en ik	20	20	<u>40</u>	De kinderopvang en ik	20	20	<u>40</u>
G Communicatieve vaardigheden in de kinderopvang	20	20	20	Communicatieve vaardigheden in de kinderopvang	20	20	20
G EHBO en levensreddend handelen	20	<u>8</u>	20	EHBO en levensreddend handelen	20	<u>8</u>	20
G Omgaan met diversiteit in de kinderopvang	60	60	<u>80</u>	Omgaan met diversiteit id kinderopvang	60	60	<u>80</u>
G Basis verzorging	30	30	<u>40</u>	Basis verzorging	30	30	<u>40</u>
G Basisprincipes van pedagogisch handelen	40	40	<u>60</u>	Basisprincipes van pedagogisch handelen	40	40	<u>60</u>
G Samenwerken met gezinnen en hun context	60	60	<u>80</u>	Samenwerken met gezinnen en hun context	60	60	<u>80</u>
G Kwaliteitsvol werken in de kinderopvang	60	60	<u>80</u>	Kwaliteitsvol werken in de kinderopvang	60	60	<u>80</u>
G Samenwerken in het team en interdisciplinair	30	30	<u>40</u>	Samenwerken in het team en interdisciplinair	30	30	<u>40</u>
G Begeleide intervisie kinderbegeleider 1	10	10	10	Begeleide intervisie kinderbegeleider 1	10	10	10
Verzorging baby's en peuters	60	60	<u>80</u>	Zorg schoolgaande kinderen	30	30	<u>40</u>
Pedagogisch handelen baby's en peuters	60	60	<u>80</u>	Pedagogisch handelen schoolgaande kinderen	60	60	<u>80</u>
Voeding baby's en peuters	40	40	<u>60</u>	Voeding schoolgaande kinderen	30	30	<u>40</u>
Spel baby's en peuters	80	80	<u>120</u>	Spel schoolgaande kinderen	80	80	<u>120</u>
Indeling tijd en ruimte baby's en peuters	30	30	<u>40</u>	Indeling tijd en ruimte schoolgaande kinderen	30	30	<u>40</u>
Stage kinderbegeleider baby's en peuters	80	<u>40</u>	<u>160</u>	Stage kinderbegeleider schoolgaande kinderen	80	<u>40</u>	<u>160</u>
Begeleide intervisie kinderbegeleider BP 2	10	10	10	Begeleide intervisie kinderbegeleider SK 2	10	10	10
Begeleide intervisie kinderbegeleider BP 3	10	10	10	Begeleide intervisie kinderbegeleider SK 3	10	10	10
TOTAAL AANTAL LESTIJDEN	<u>720</u>	<u>668</u>	<u>1030</u>	TOTAAL AANTAL LESTIJDEN	<u>680</u>	<u>628</u>	<u>970</u>
totaal verplicht aantal lt werkplekieren (met inbegrip van stage)	335	295	510	totaal verplicht aantal lt werkplekieren (met inbegrip van stage)	315	275	480

9.2.1 MODEL 1

HOOFDING CVO

Supplement bij het deelcertificaat van de module 'De kinderopvang en ik', van 20 lestijden.

Het deelcertificaat van de module " De kinderopvang en ik" van 20 lestijden, stemt overeen met het vereiste attest van de module " Kennismaken met de Gezinsopvang", vermeld in artikel 11 van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013.

De inhoud van deze module omvat:

- de specifieke aspecten van de gezinsopvang: de impact op de gezinssituatie, het financiële aspect, de organisatie en de taken van een kinderbegeleider, de competenties;
- de belastende en faciliterende factoren voor de job van kinderbegeleider gezinsopvang.

Plaats, datum

De directeur

HOOFDING CVO

Supplement bij het deelcertificaat van de module 'De kinderopvang en ik', van 40 lestijden.

Het deelcertificaat van de module " De kinderopvang en ik" (verlengd traject van 40 lestijden), stemt overeen met het vereiste attest van de modules "Kennismaken met de gezinsopvang en Werken in de Kinderopvang", vermeld in artikel 73, tweede lid, van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013.

De inhoud van deze module van 40 lestijden omvat:

- professioneel opvoeden van kinderen: basisbehoeften van jonge kinderen, begeleidersstijl;
- samenwerken met gezinnen: het gezin als partner in de opvoeding;
- verzorgende aspecten: gezonde voeding, veiligheid, verzorging, levensreddend handelen;
- de inhoud van de module " Kennismaken met de Gezinsopvang", vermeld in artikel 11 van het vergunningsbesluit van 22 november 2013:
 - de specifieke aspecten van de gezinsopvang: de impact op de gezinssituatie, het financiële aspect, de organisatie en de taken van een kinderbegeleider, de competenties;
 - de belastende en faciliterende factoren voor de job van kinderbegeleider gezinsopvang.

Plaats, Datum

De directie